PRIREĐIVANJE ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR LIRSKOG VALCERA IZ JAZZ SUITE BR 2 DMITRIJA ŠOSTAKOVIČA

Gašparović, Aleksandar

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:134:291754

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Arts in Osijek

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

Aleksandar Gašparović

Priređivanje za tamburaški orkestar Lirskog valcera iz Jazz suite br. 2 Dmitrija Šostakoviča

red. prof. art. Sanja Drakulić

Osijek, 2017. Godina

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. O SKLADBI I SKLADATELJU 2
2.1 BIOGRAFIJA SKLADATELJA 2
2.2 ANALIZA SKLADBE 2
3. PRIREĐIVANJE PARTITURE ZA TAMBURAŠKI ORKESTAR 3
4. TRANSKRIPCIJA 24
5. ZAKLJUČAK 25
6.LITERATURA 26
7.SAŽETAK 27
8. PRILOZI 28

1. UVOD

Inspiriran višegodišnjim sviranjem tambure, te pohađanjem kolegija *Priređivanje za ansamble* pod mentorstvom red. prof. art. Sanje Drakulić autor se odlučio za ovakvu vrstu rada. Djela Dmitrija Šostakoviča motivacija su za obradu jednog od njih. *Lirski valcer*, plesnim karakterom te razvijenim melodijskim linijama podilazi tamburaškom izražaju. Iz tog razloga se ova transkripcija doimala pogodnim za obogaćivanjem tamburaške literature za orkestar.

2. O SKLADBI I SKLADATELJU

2.1. O SKLADATELJU

Dmitrij Šostakovič bio je ruski skladatelj rođen 1906. godine u Petrogradu, te preminuo 1975. godine u Moskvi. Živio je u vrijeme Sovjetskog saveza te je za života djelovao kao skladatelj, pijanist i dirigent. Šostakovič je počeo stvarati i umjetnički sazrijevati u vrijeme kad su Sovjetskom savezu bila širom otvorena vrata utjecajima sa zapada, u tom razdoblju, između 1917. do oko kraja dvadesetih godina Šostakovič je pohađao Leninjgradki konzervatorij te je 1925. godine diplomirao kompoziciju kod M. Štejnberga i napisao svoju prvu simfoniju, ista je doživjela veliki uspjeh i služila kao odskočna daska u Šostakovičevom stvaralaštvu. Od 1926. godine na njegovo umjetničko izražavanje utjecala su djela A. Schönberga, I. Stravinskog, A. Berga. Šostakovičeva djela pripadaju mnogim područjima: scenskom, oratorijskom, zbornom, orkestralnom, koncertantnom, komornom. Ako bi trebalo u Šostakovičevu stvaralaštvu dati prvenstvo jednom od njih, onda je to orkestralno, odnosno, simfonijsko. Napisao je petnaest simfonija koje u punom svijetlu prikazuju njegov stvaralački lik s pozitivnim i manje pozitivnim osobinama.

2.2. O SKLADBI

Lirski valcer napisan je 1956. godine kao peti stavak po redu u Jazz suiti br. 2. Ovaj stavak napisan je za simfonijski orkestar, karakteristična je harmonika koju je skladatelj iskoristio kao solo instrument (53. – 68. takt), jedan potpuno kontrasni instrument gudačima i puhačima koji daje svježinu i lakoću cijeloj skladbi. Skladba je napisana u trodjelnoj formi ABA. Prvi A je sastavljen od dvije velike periode (a b). U ovom dijelu skladbe dva alt saksafona iznose temu u toničkom tonalitetu tj. c-molu. B dio je sastavljen od dvije velike periode u dominantnom tonalitetu tj. G- duru koje se ponavljaju ali ne u potpunosti jednako, stoga je shema B dijela c d d' c. Kontrasni c dio A dijelu donosi novi karakter skladbi, zatim harmonika ima solo uz prateće instrumente (d dio), koji se ponavlja ali ovaj put u dionicama gudačkih instrumenata uz flautu i obou, dok s druge strane rog i violončelo u istom trenutku započinju s melodijom koja se ističe zbog dužih notnih vrijednosti i sviranja *legato* tehnikom. Zatim se ponavlja c dio. Slijedi ponavljanje A dijela, temu iznose u početnom tonalitetu sve dionice stoga je shema a' b'. Na samom početku je uvod od četiri takta, te na kraju slijedi coda od također četiri takta.

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

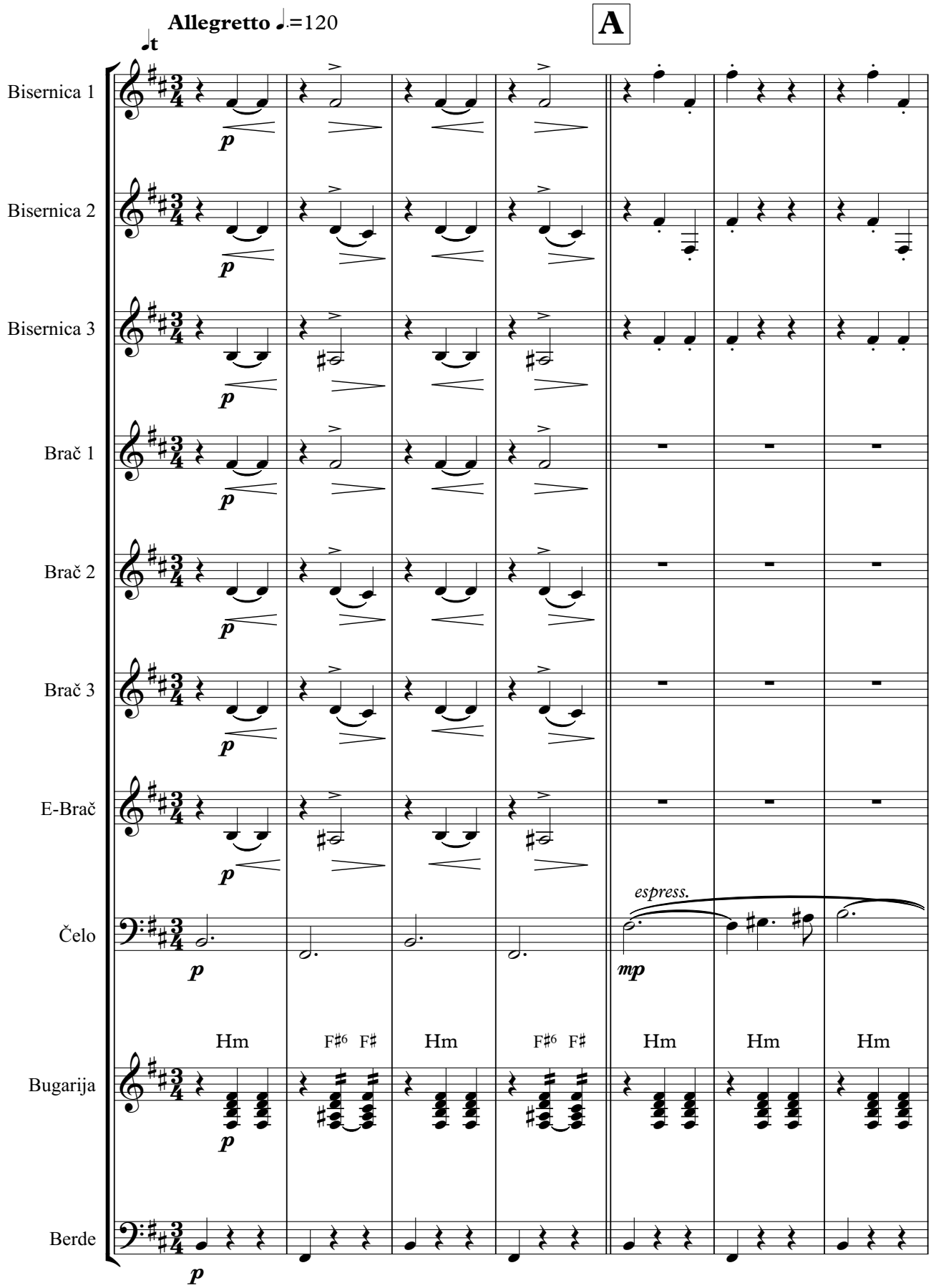

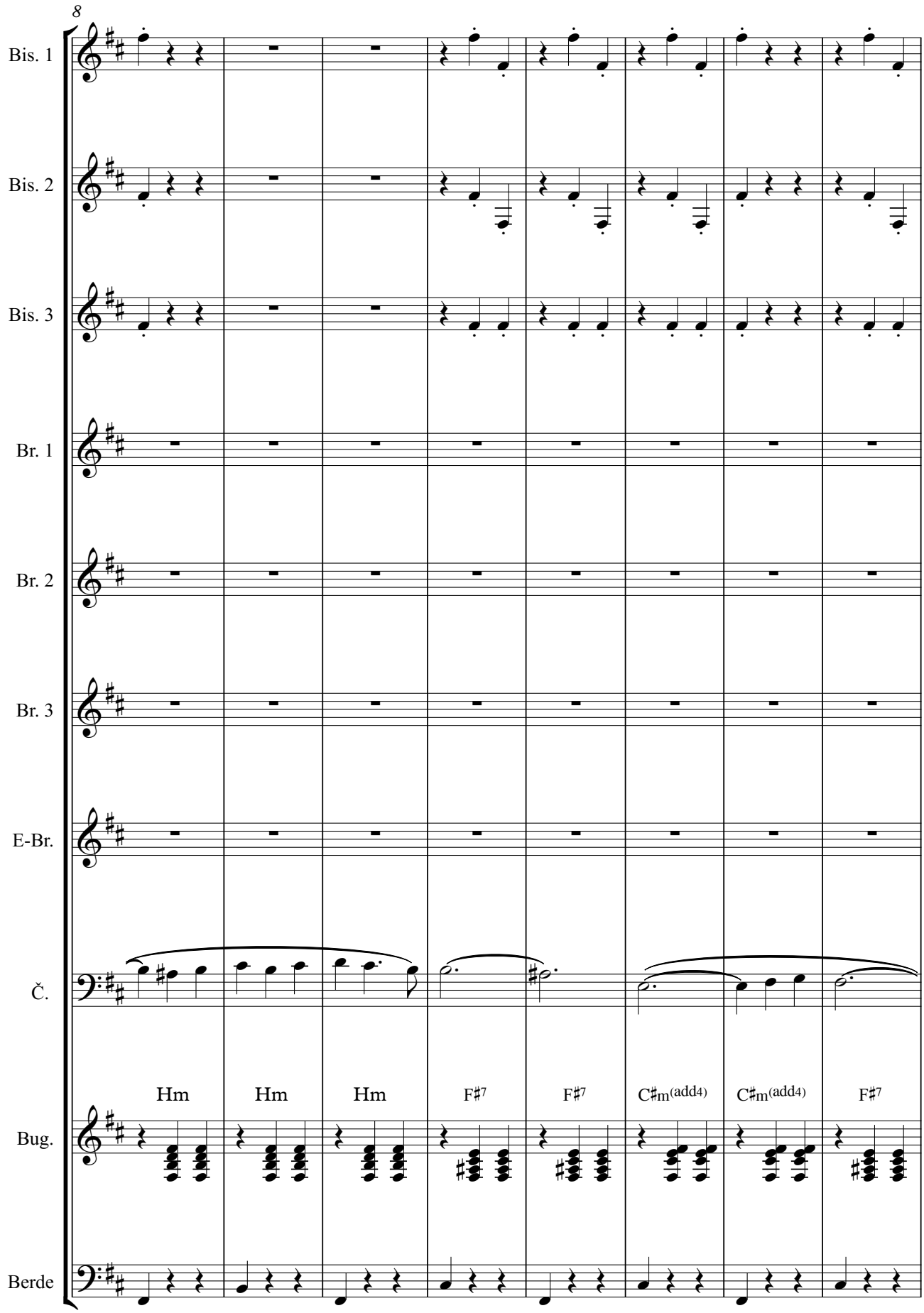
8
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Hm
Hm
Hm
F♯7
F♯7
C♯m(add4)
C♯m(add4)
F♯7
Bug.
Berde

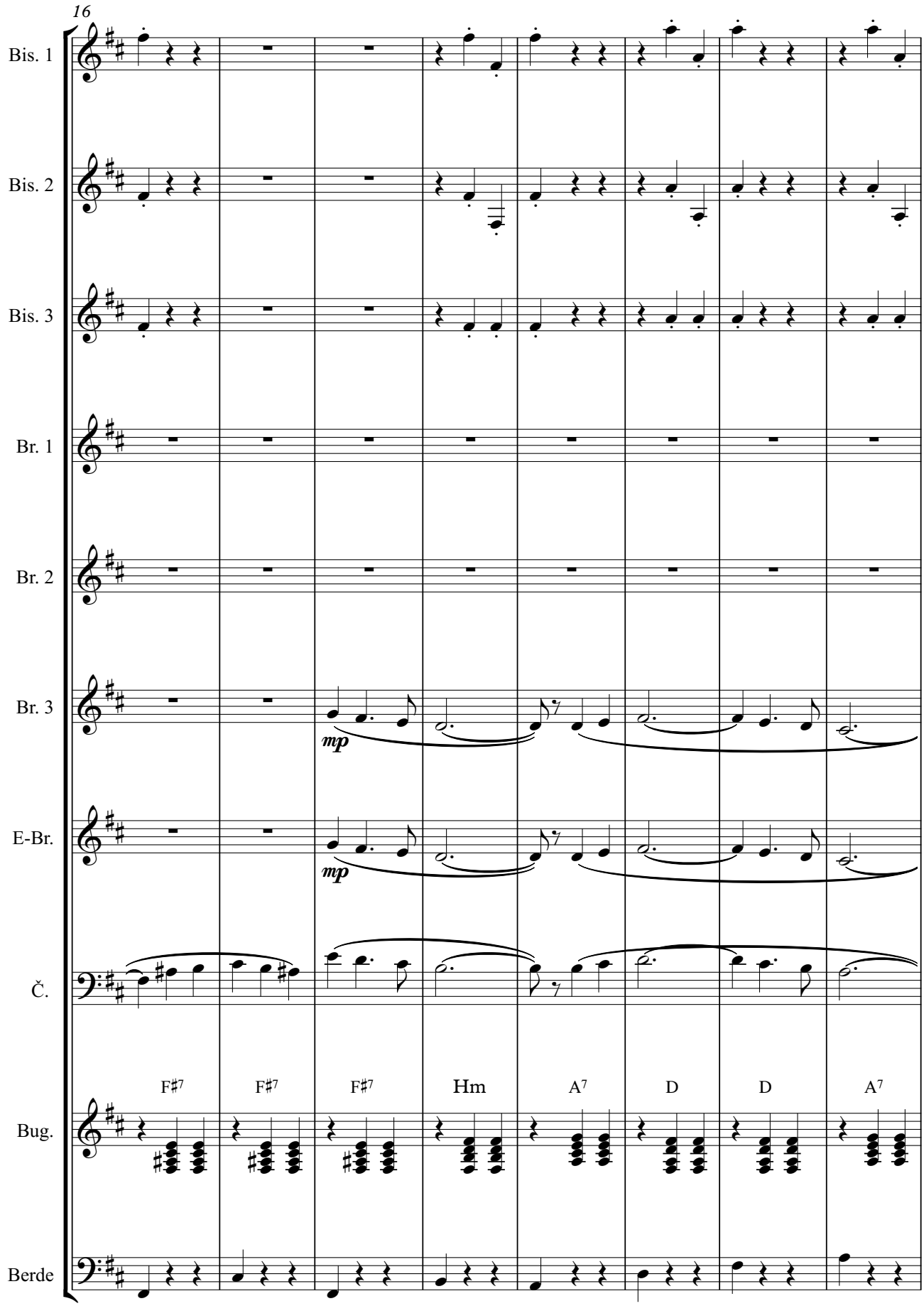
16
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
mp
mp
F♯7
F♯7
F♯7
Hm
A7
D
D
A7

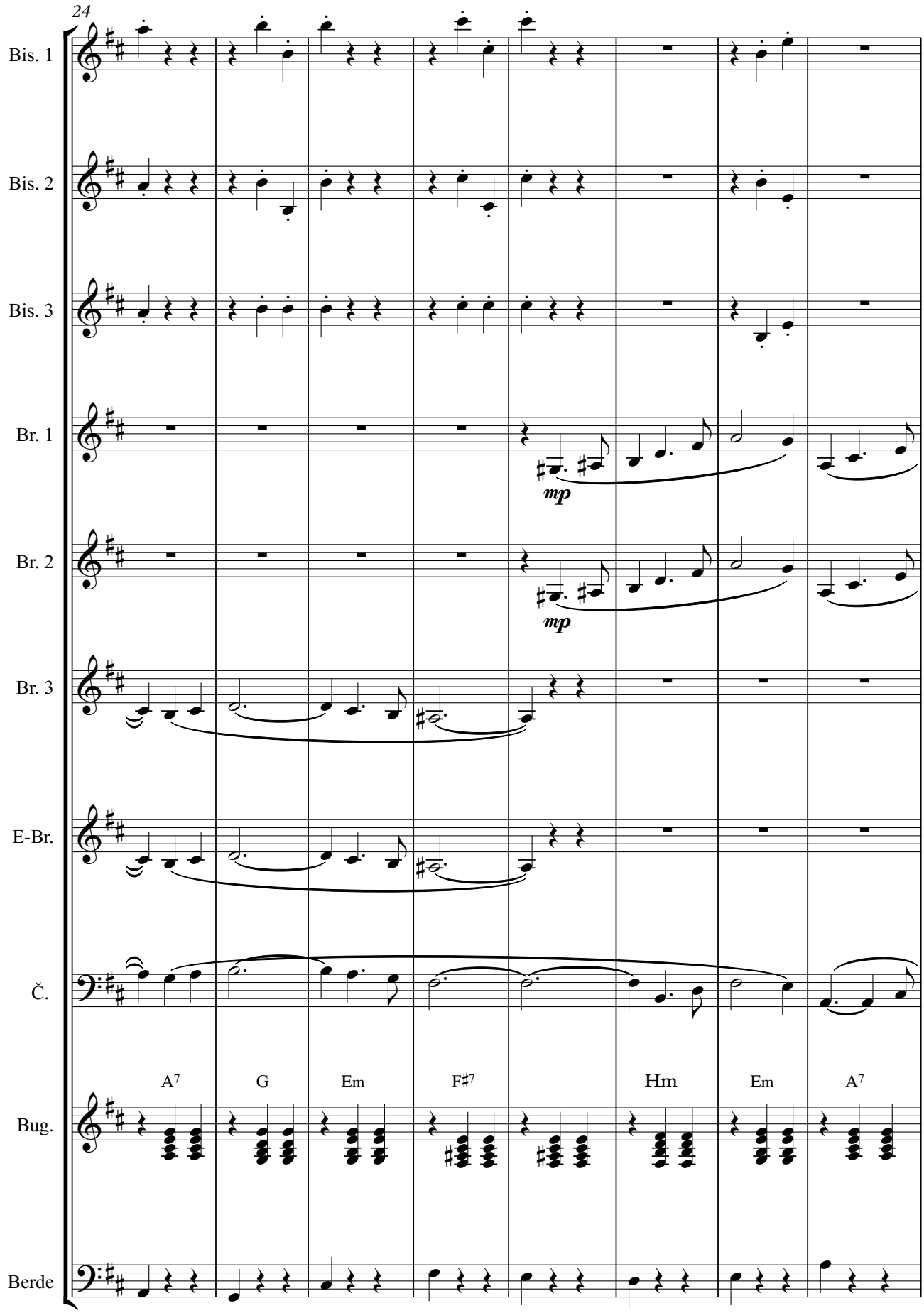
24
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
mp
mp
A7
G
Em
F♯7
Hm
Em
A7

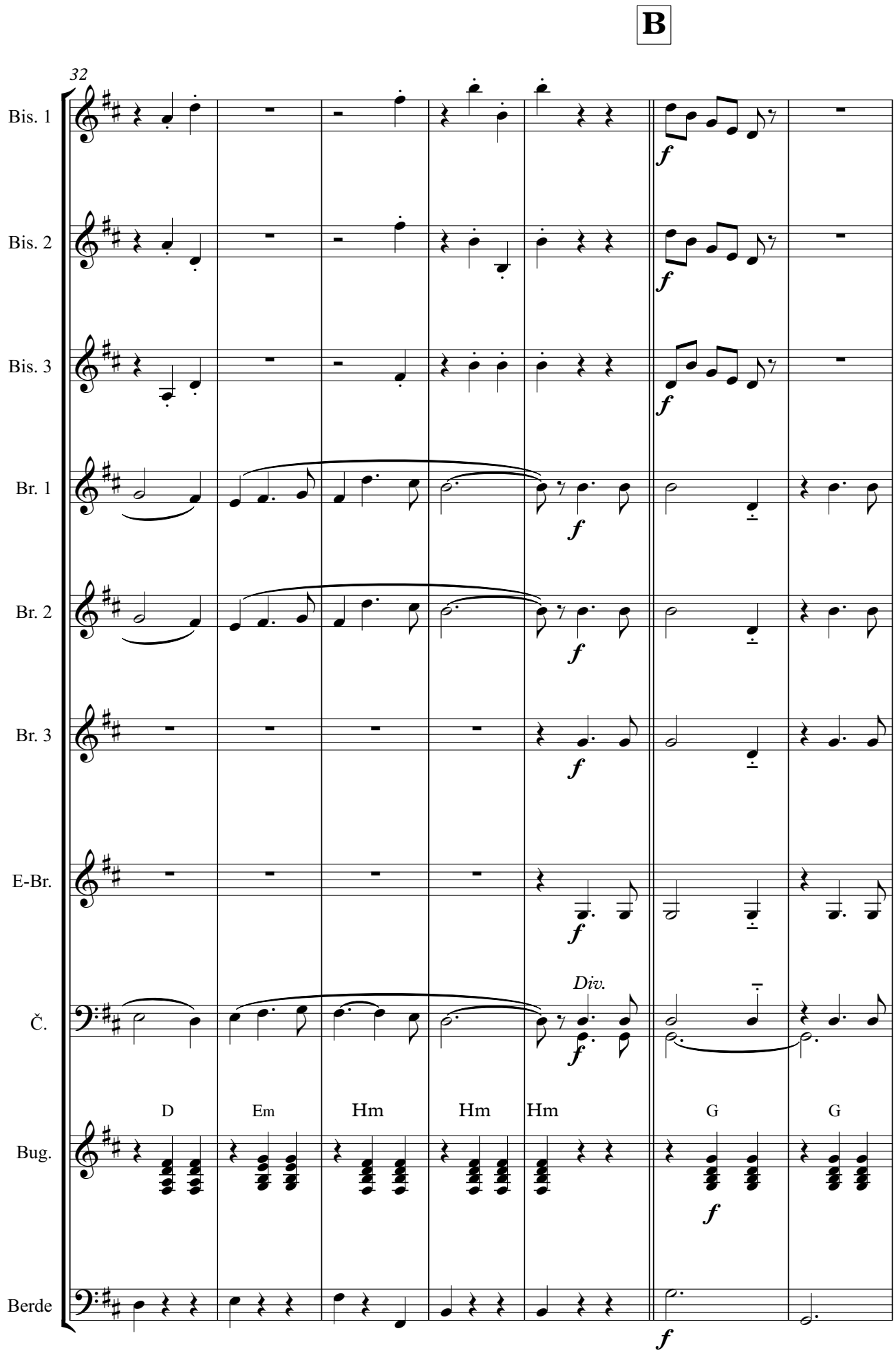
B
32
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
Div.
D
Em
Hm
Hm
Hm
G
G
f

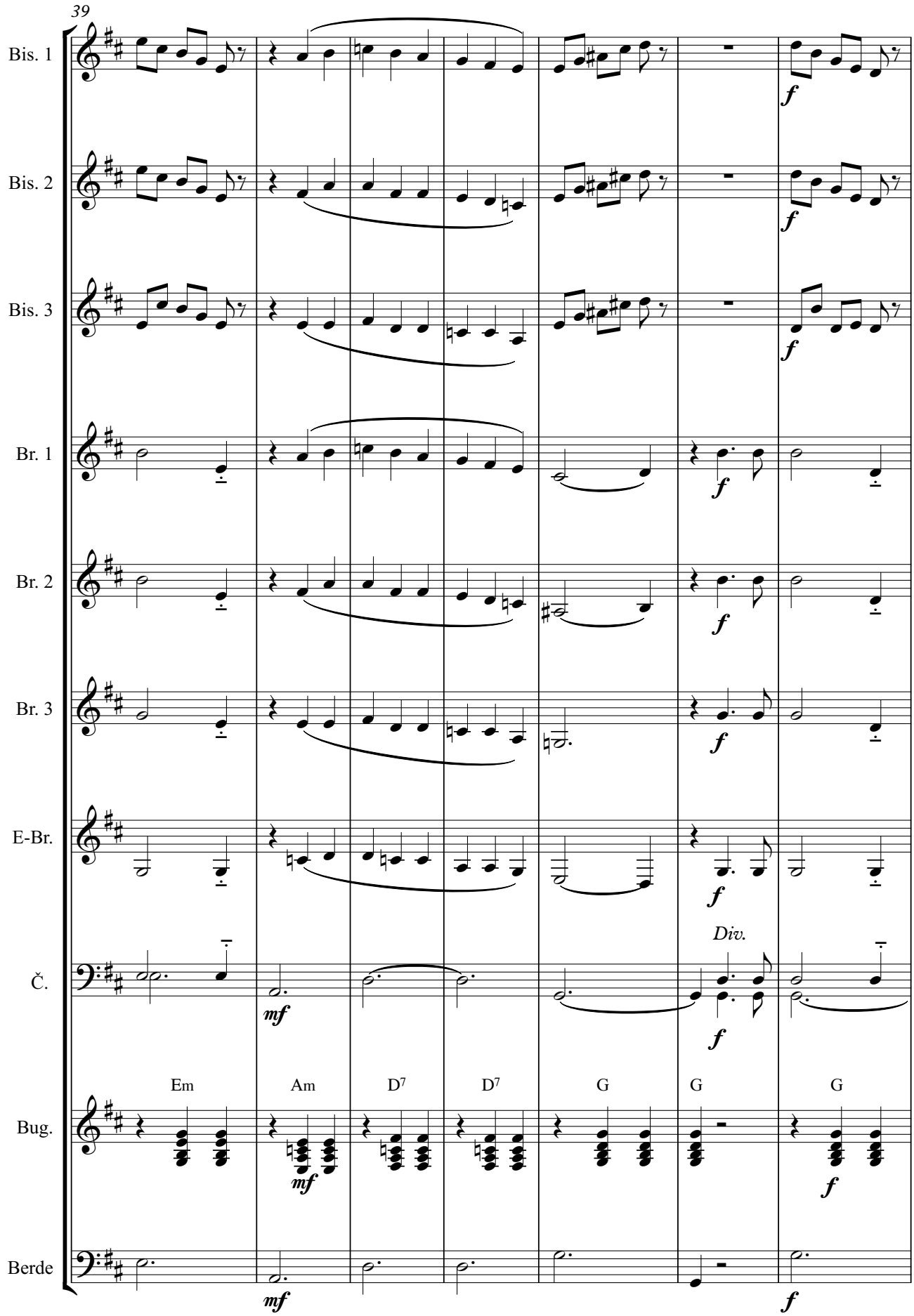
39
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
Div.
Em
Am
D7
D7
G
G
G

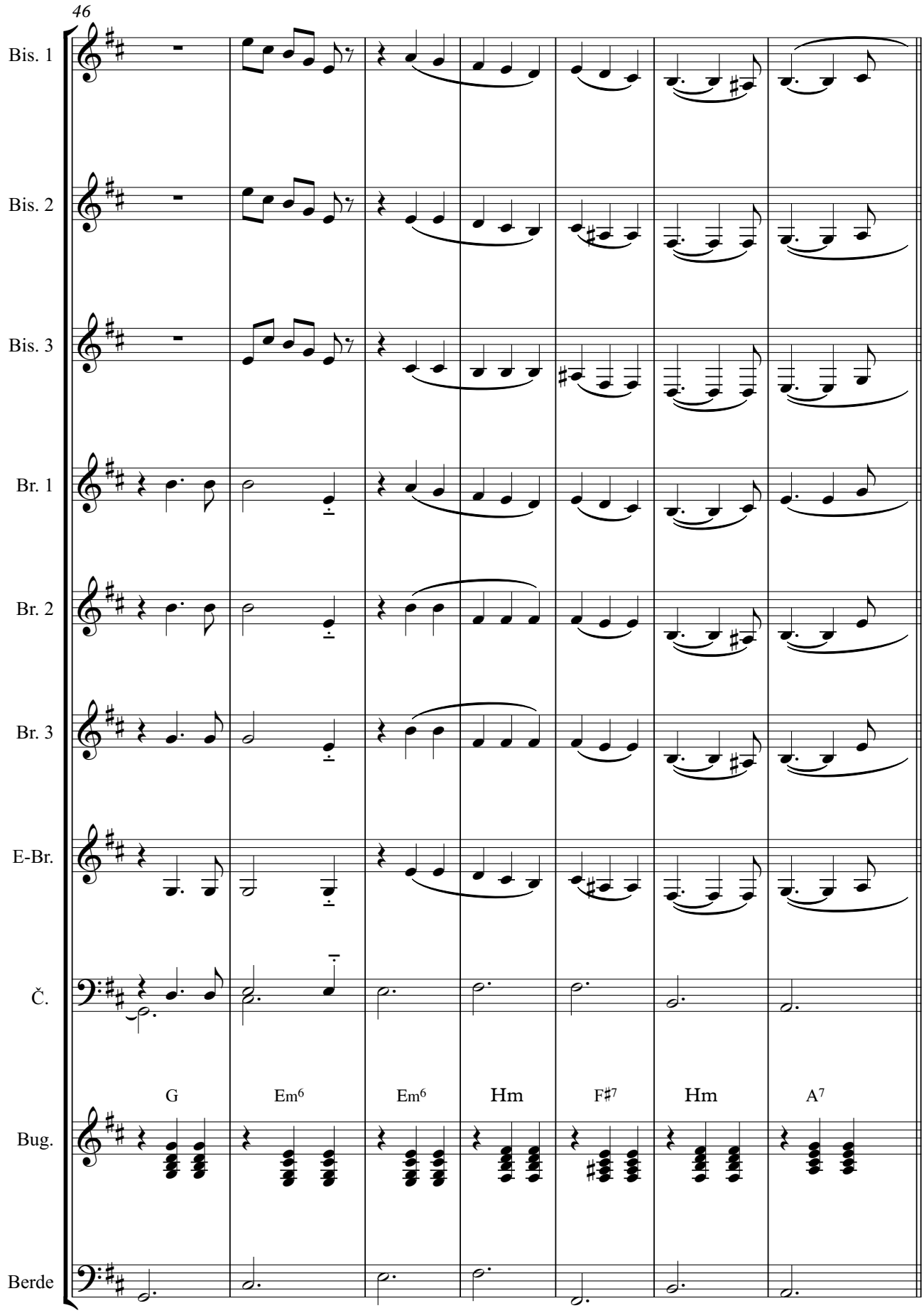
46
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
G
Em6
Em6
Hm
F♯7
Hm
A7
Bug.
Berde

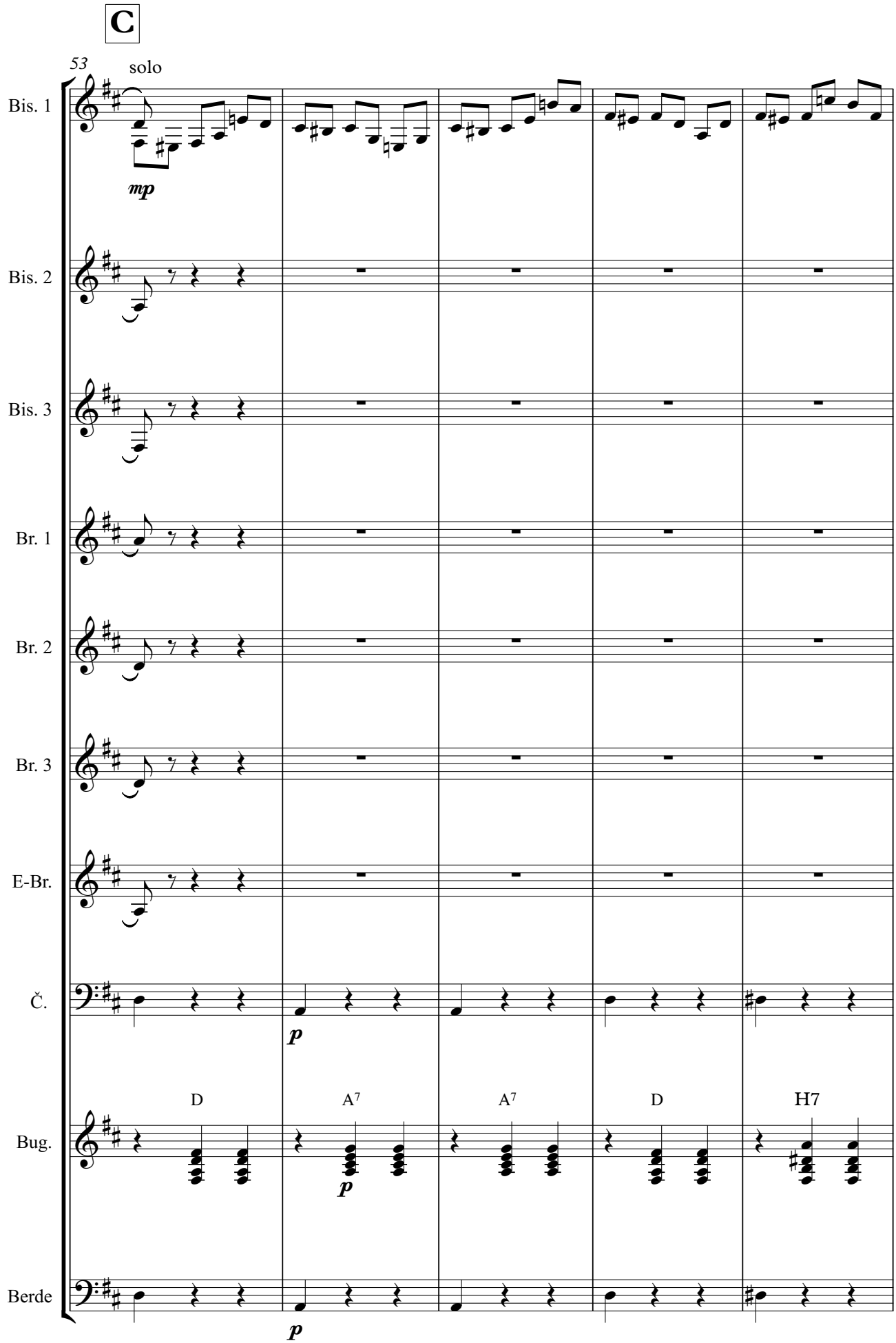
C
53
solo
Bis. 1
mp
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
p
D
A7
A7
D
H7
Bug.
p
Berde
p

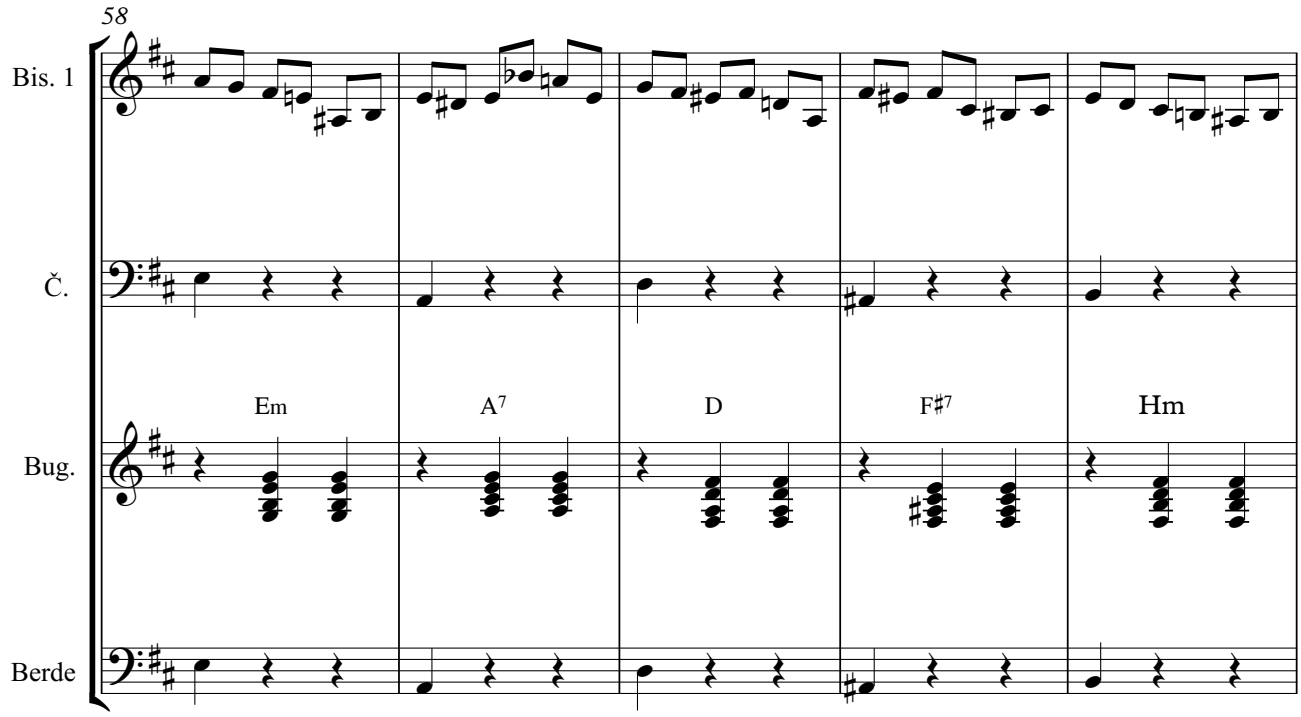
58
Bis. 1
Č.
Em
A7
D
F#7
Hm
Bug.
Berde

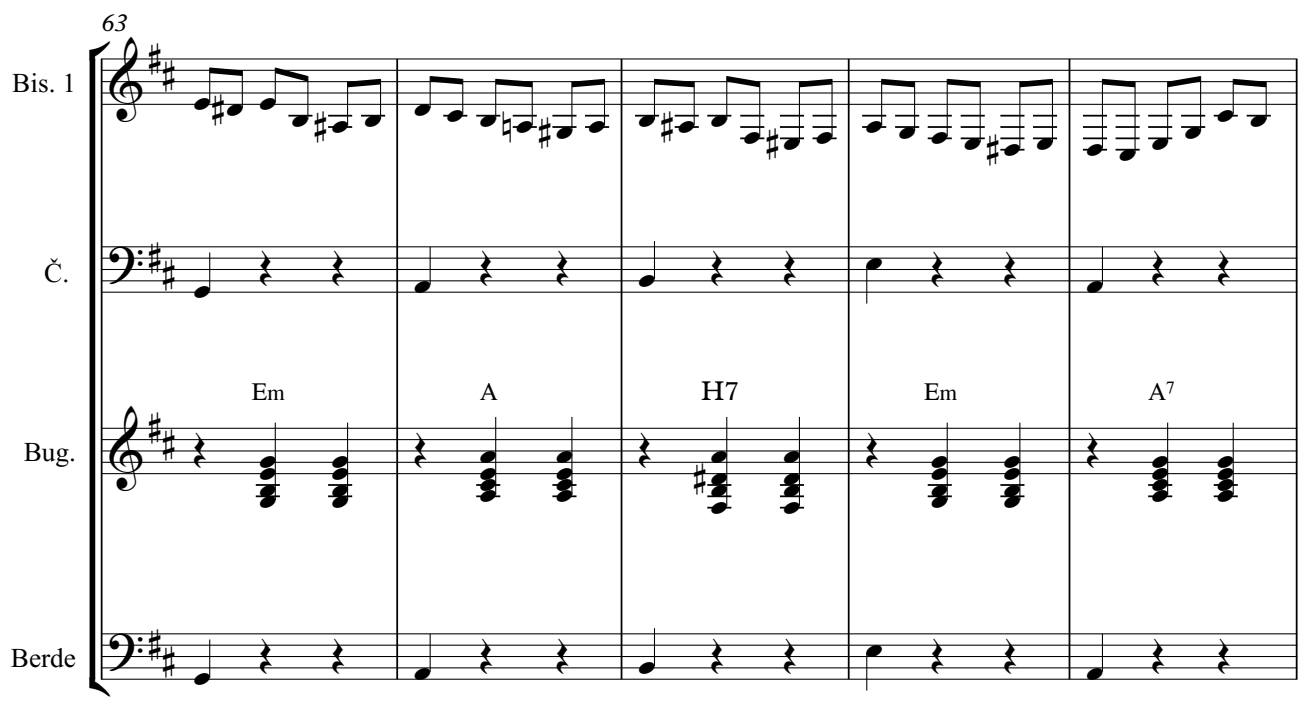
63
Bis. 1
Č.
Em
A
H7
Em
A7
Bug.
Berde

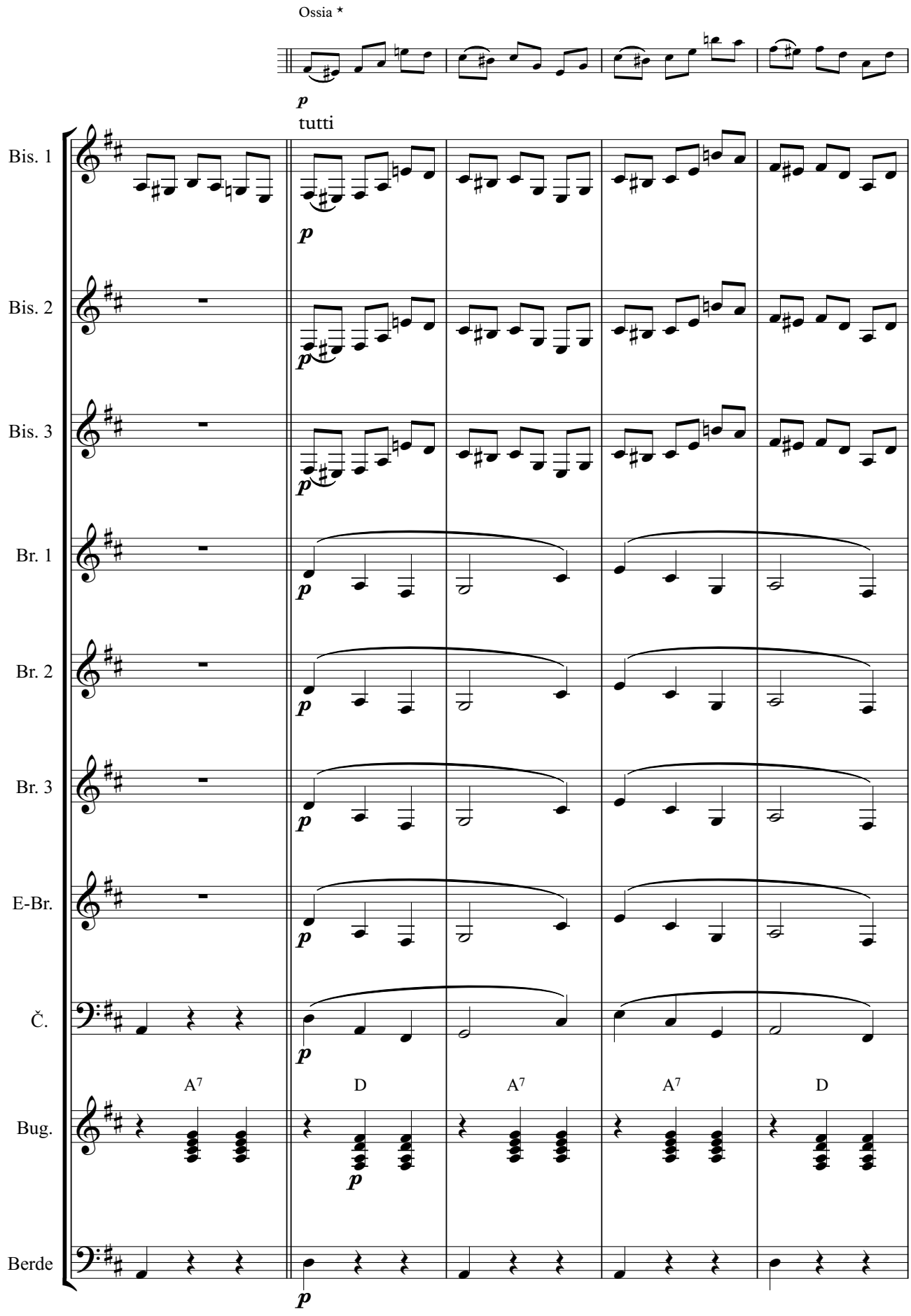

* Po mogućnosti izvođača svirati Ossia dionicu

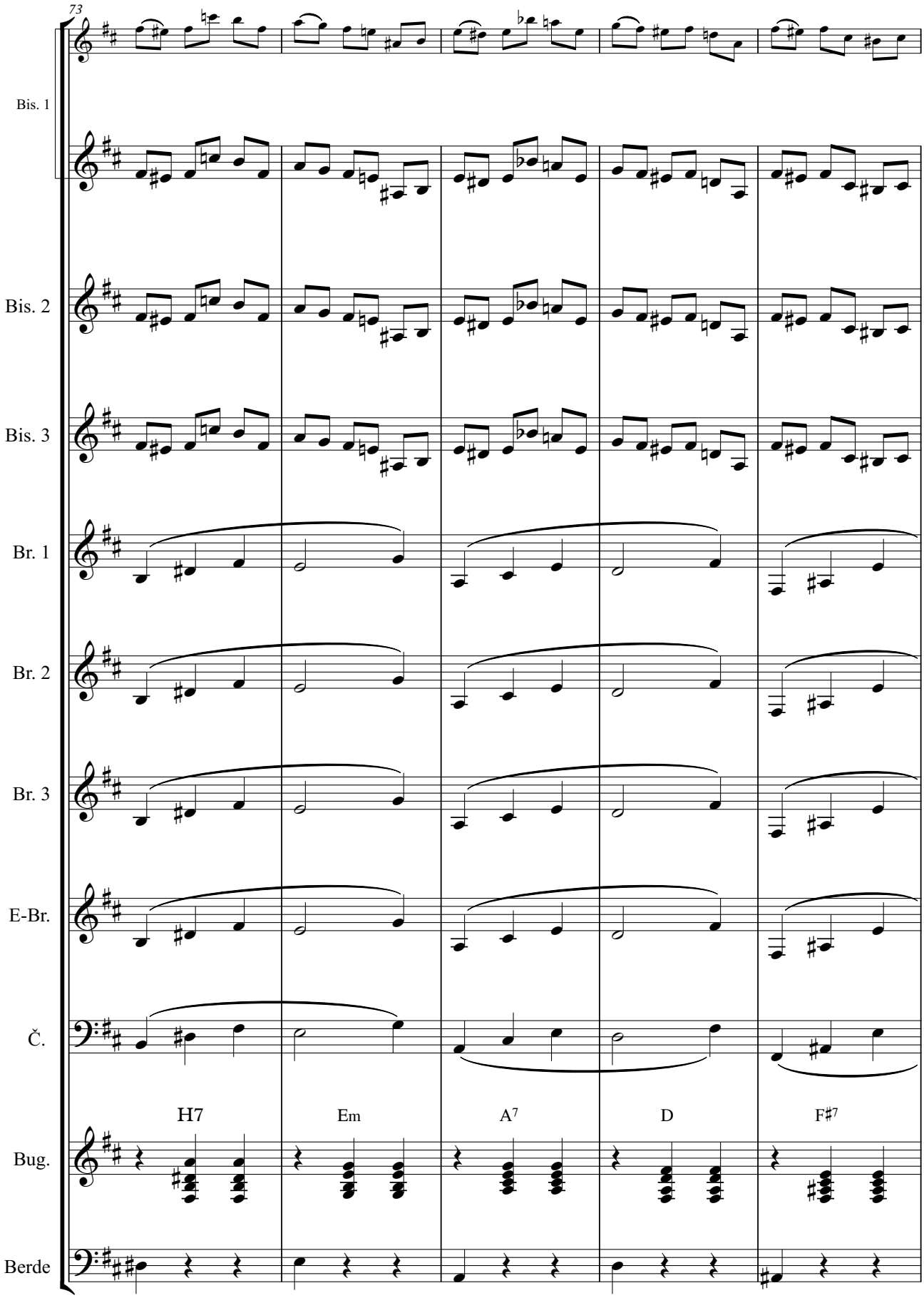
73
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
H7
Em
A7
D
F#7
Bug.
Berde

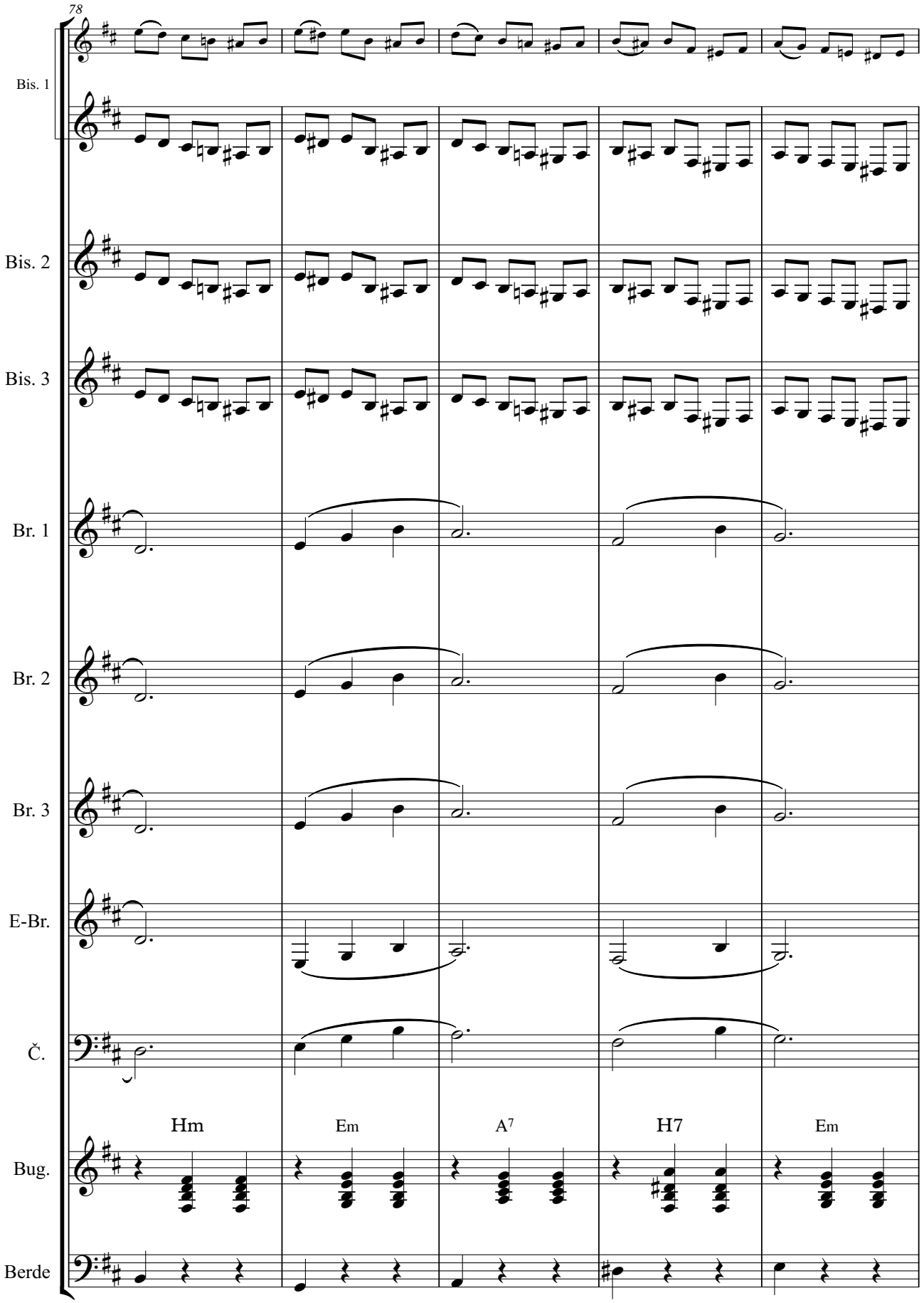
78
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
Hm
Em
A7
H7
Em

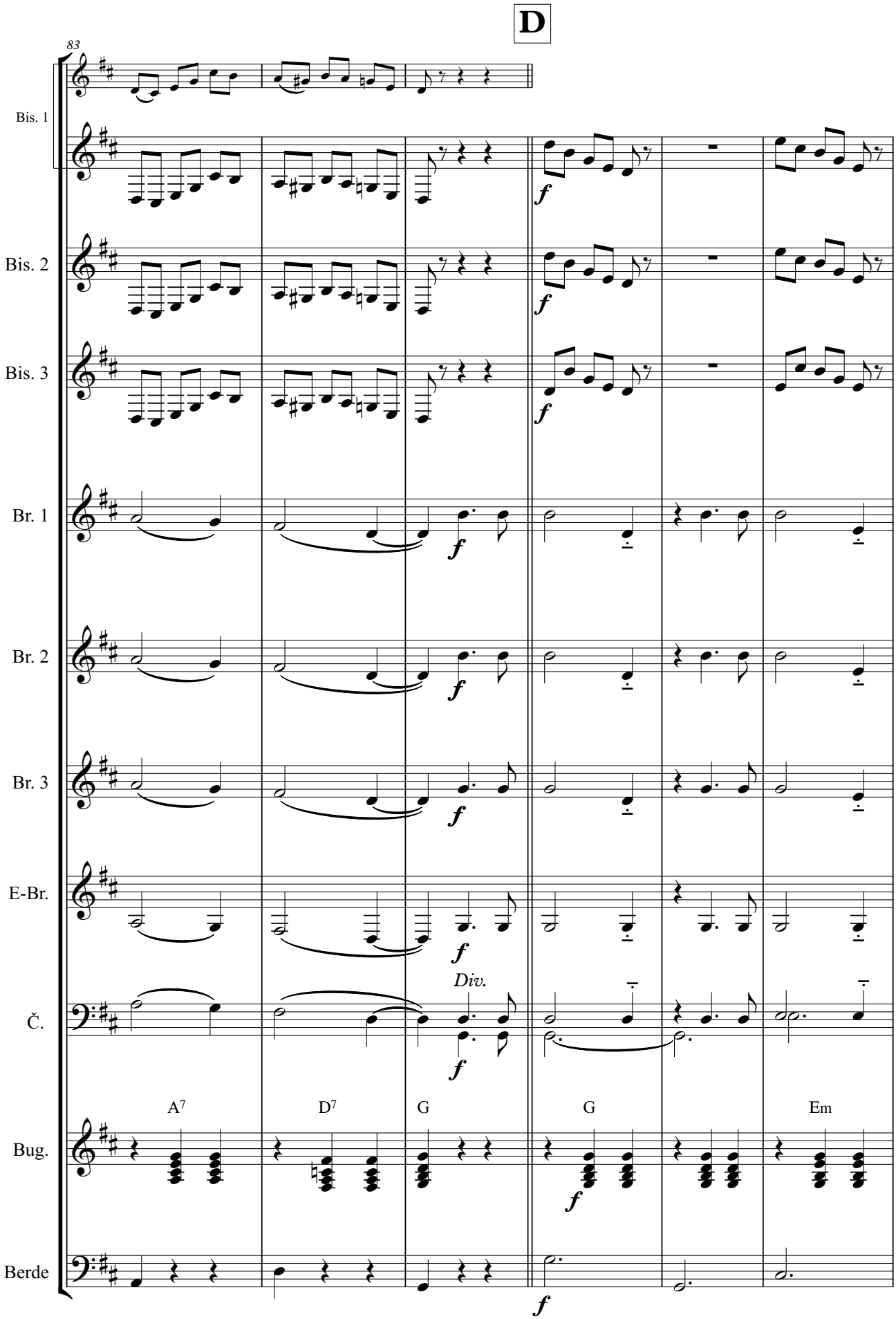
D
83
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Div.
Bug.
A7
D7
G
G
Em
Berde

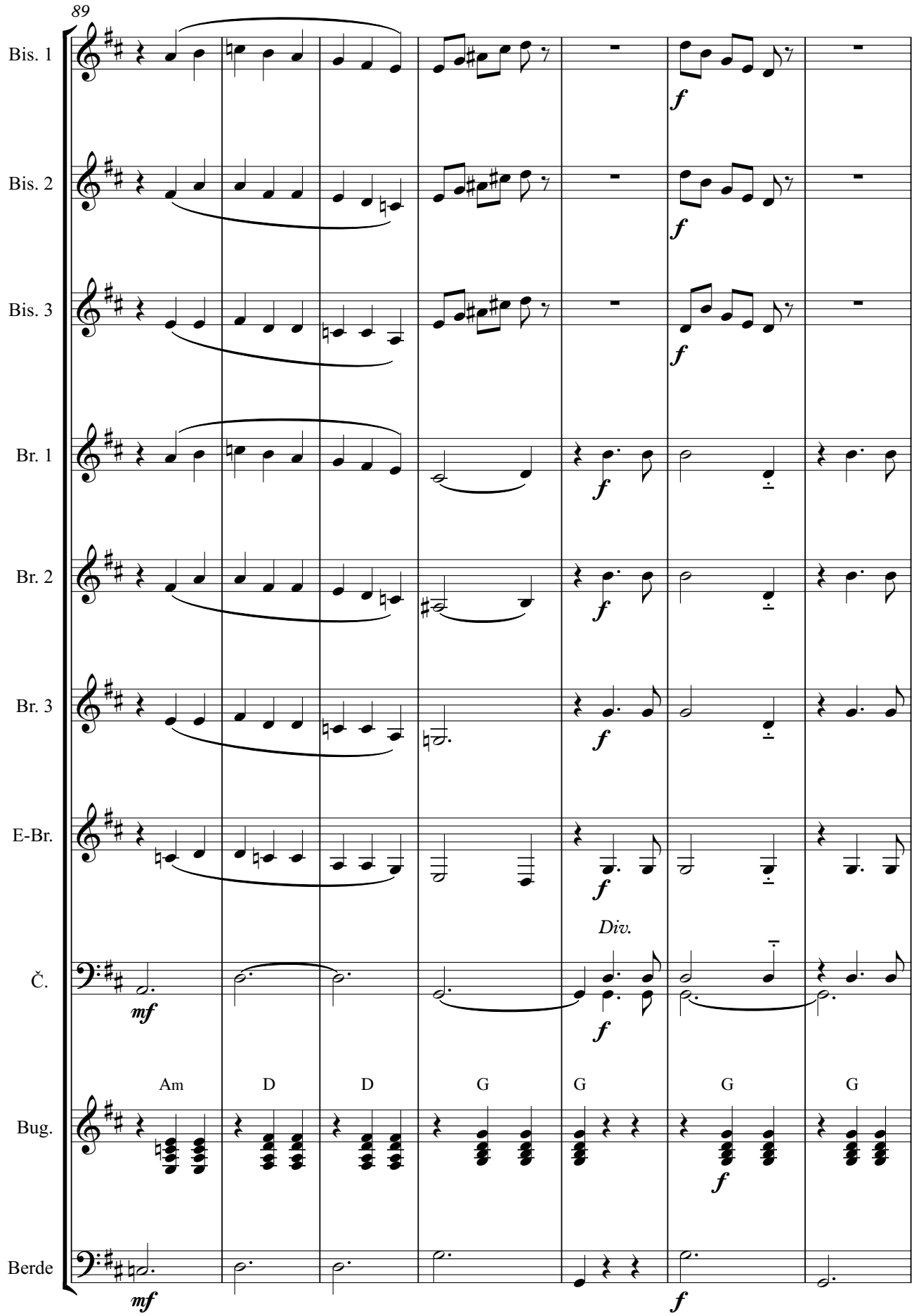
89
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
Div.
Am
D
D
G
G
G
G

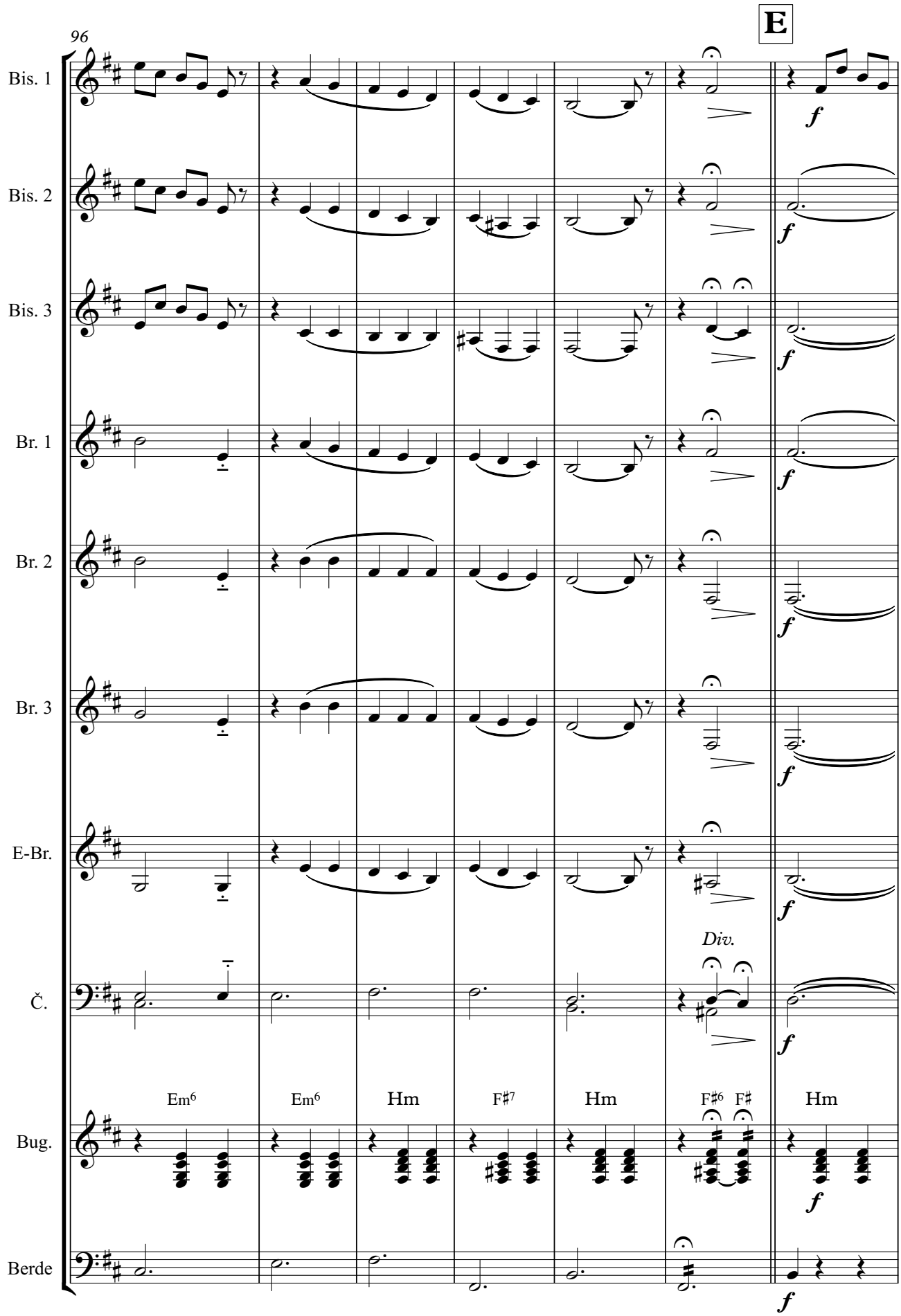
96
E
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
Div.
Em6
Em6
Hm
F♯7
Hm
F♯6
F♯
Hm

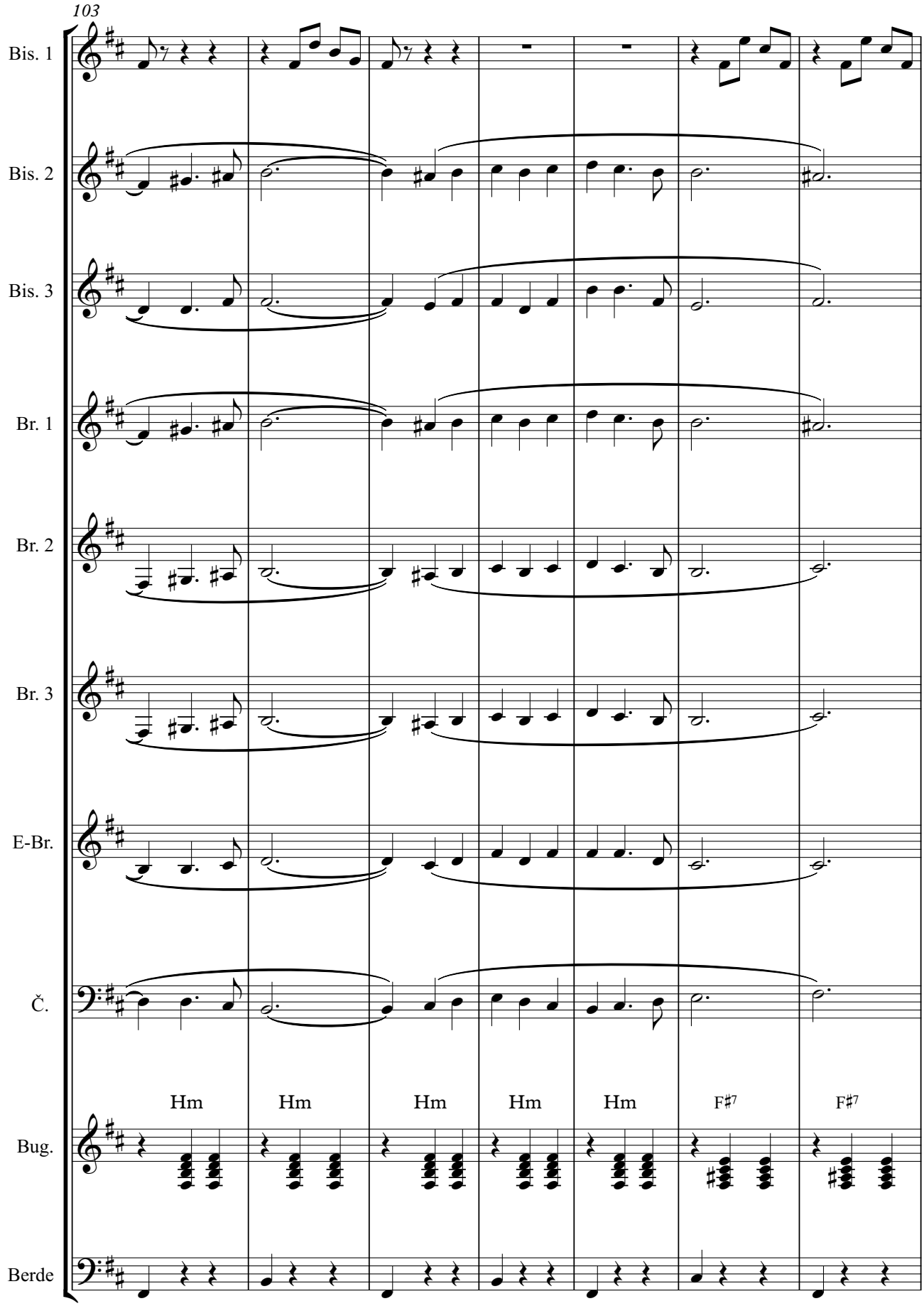
103
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Hm
Hm
Hm
Hm
Hm
F♯7
F♯7
Bug.
Berde

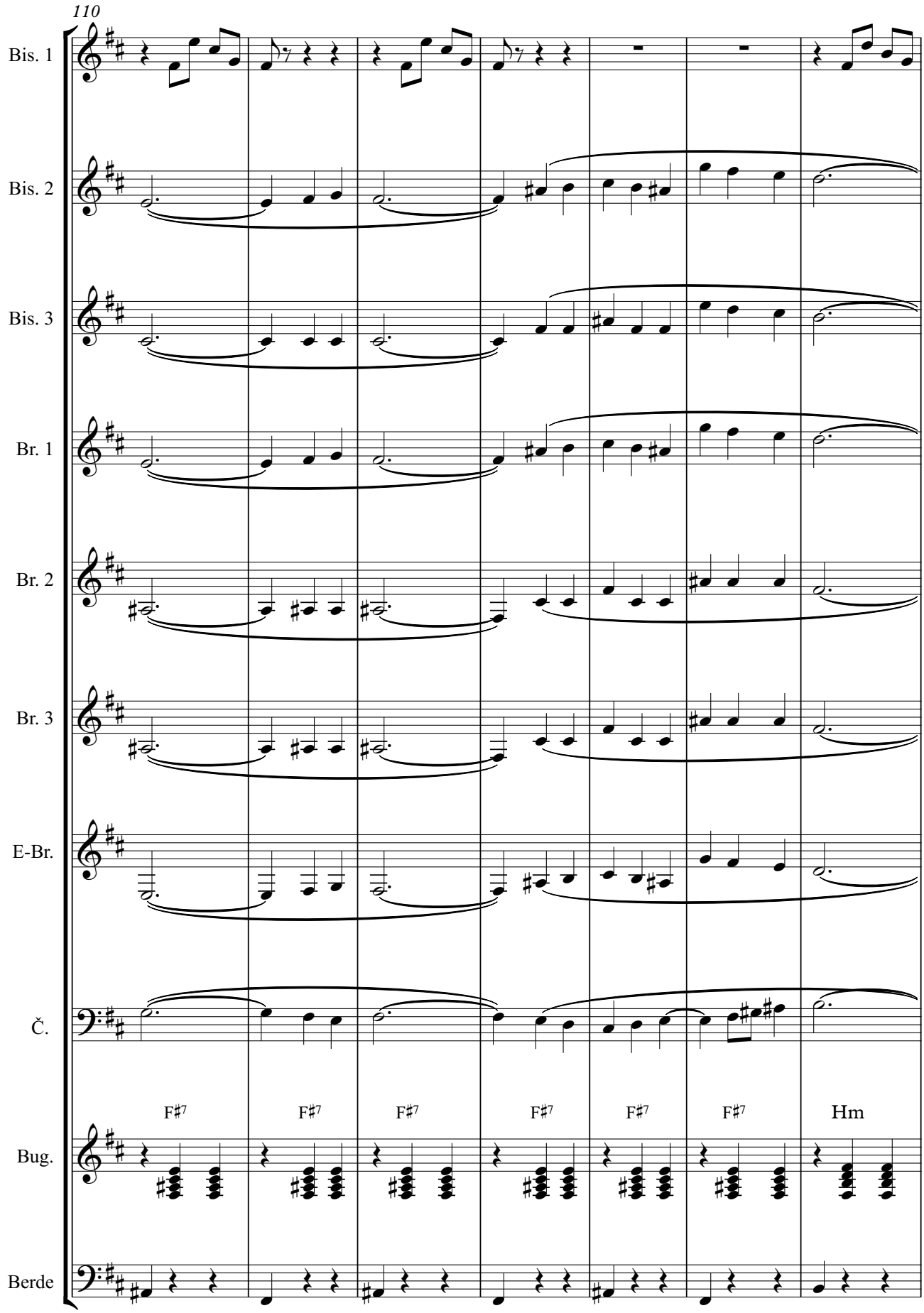
110
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
F♯7
F♯7
F♯7
F♯7
F♯7
F♯7
Hm
Bug.
Berde

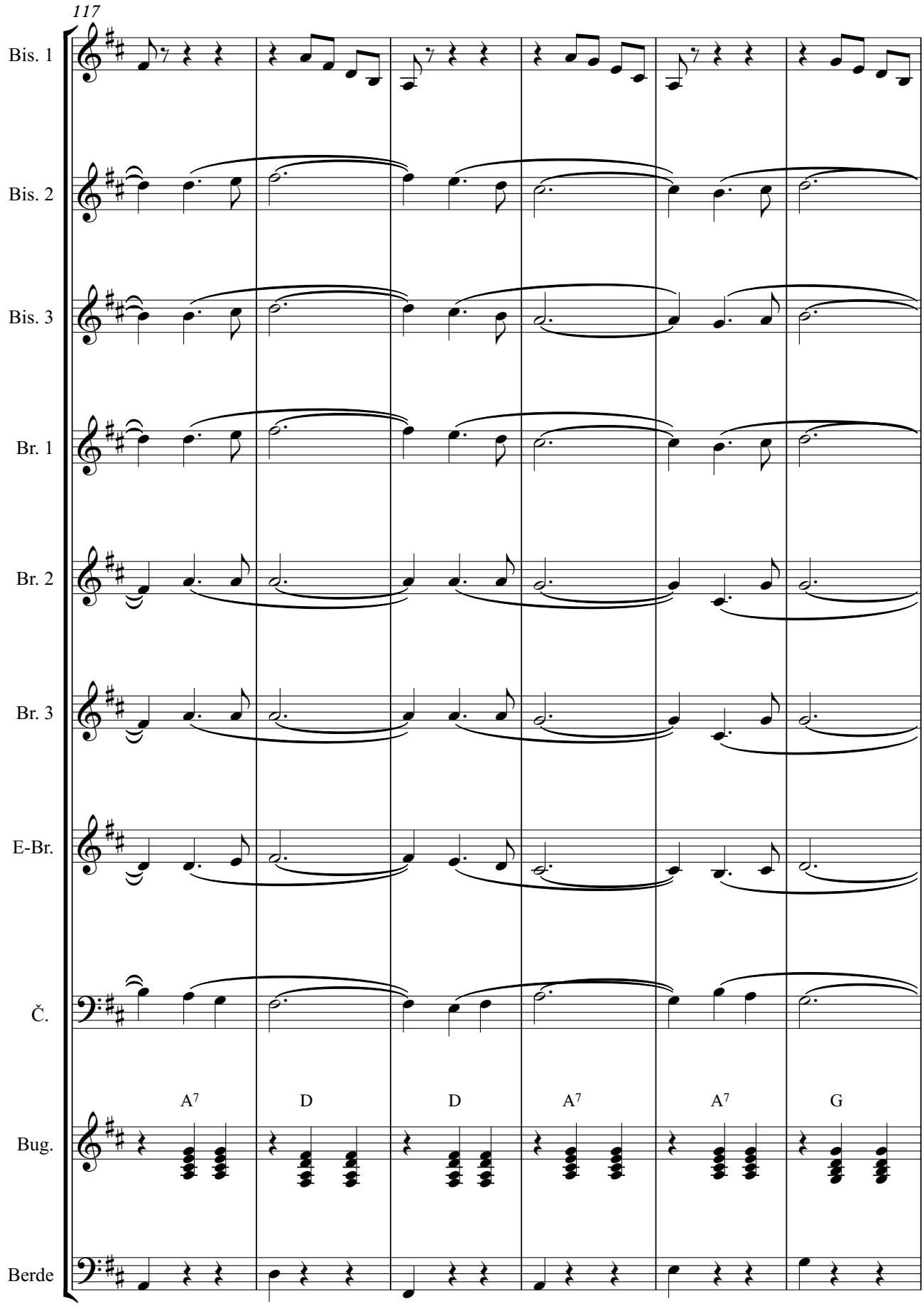
117
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
A7
D
D
A7
A7
G

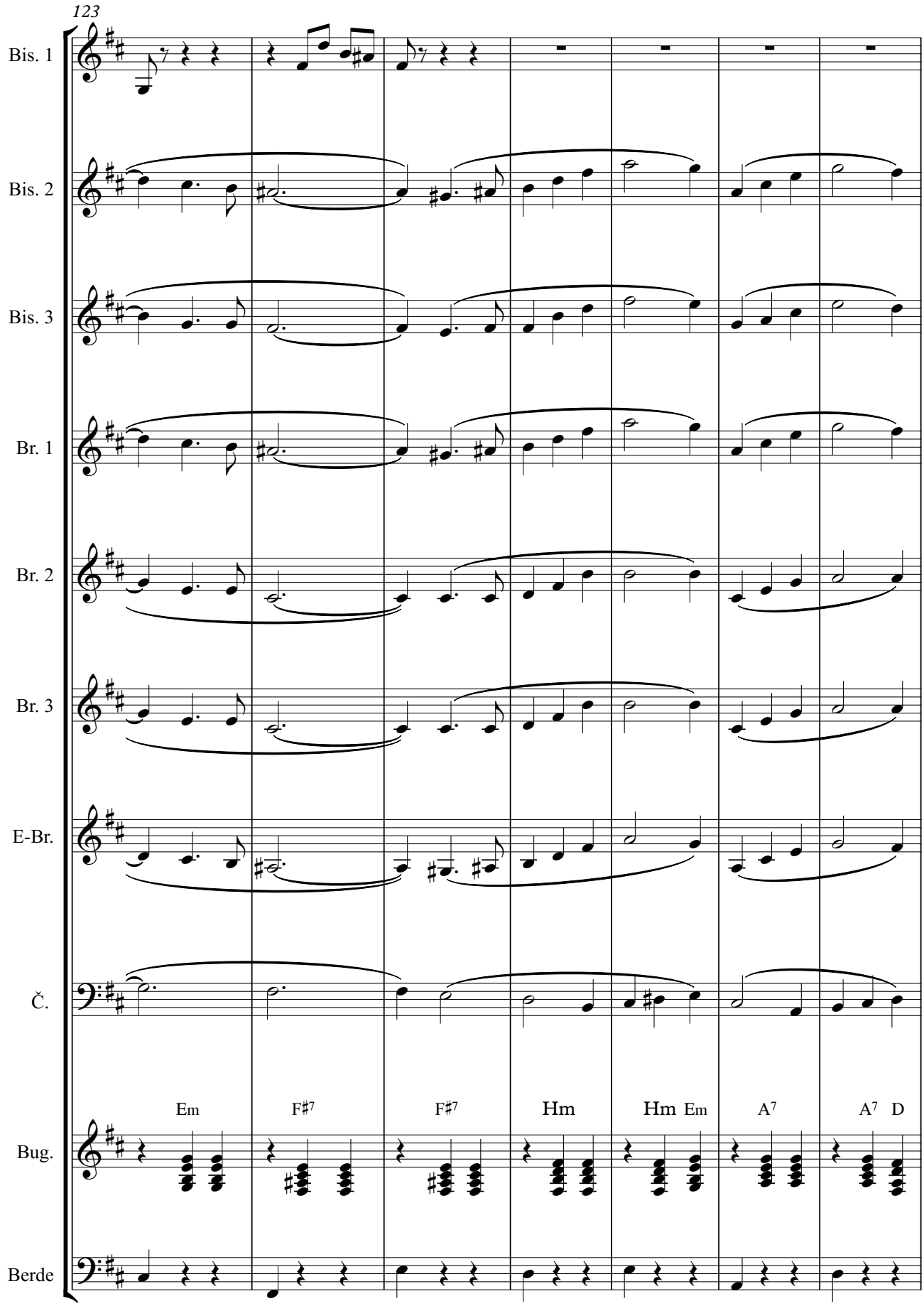
123
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Em
F♯7
F♯7
Hm
Hm Em
A7
A7 D
Bug.
Berde

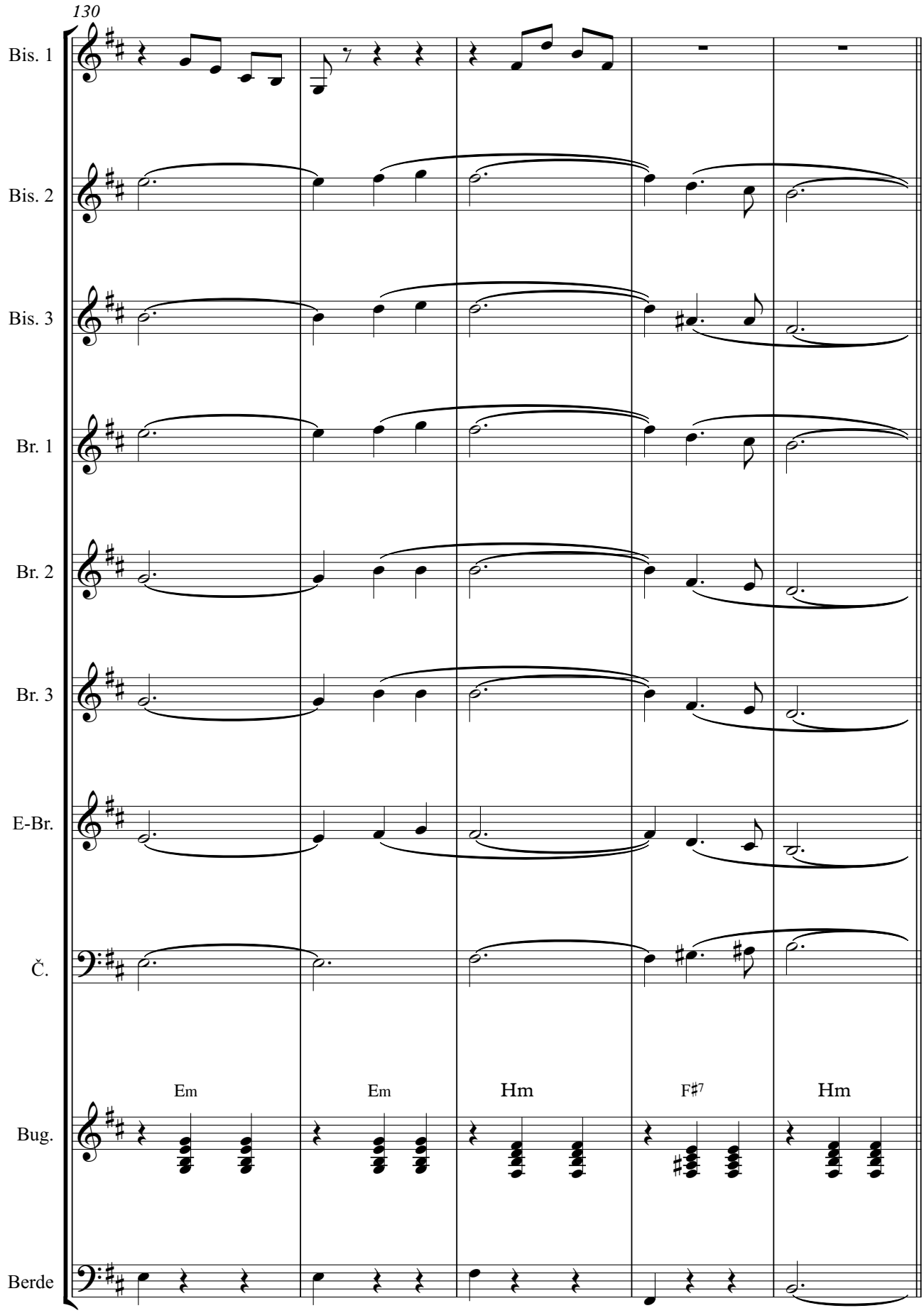
130
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Em
Em
Hm
F♯7
Hm
Bug.
Berde

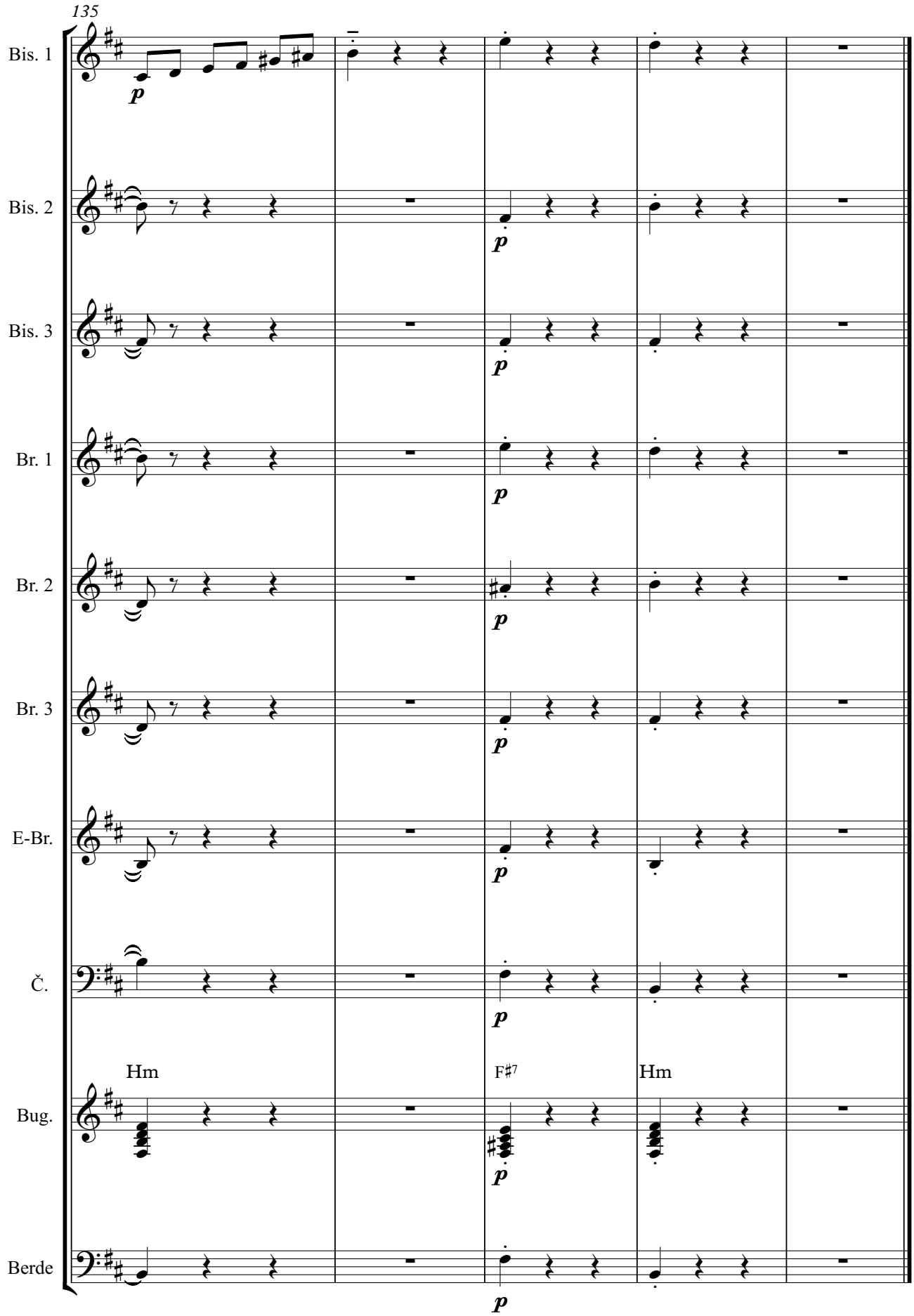
135
Bis. 1
Bis. 2
Bis. 3
Br. 1
Br. 2
Br. 3
E-Br.
Č.
Bug.
Berde
p
Hm
F♯7
Hm

4. TRANSKRIPCIJA

Transkripcija je transponirana iz originalnog c-mola u h-mol. Razlog je taj što sviraču na tamburi omogućuje lakšu svirljivost, tj. češće korištenje praznih žica koje daju najbolji ton na tamburi. U uvodnom dijelu od četiri takta nema melodijske linije stoga sve bisernice i bračevi sviraju tonove koje čine ritam na drugu i treću dobu u taktu, u orginalnoj partituri su to gudački instrumenti i tri roga. Slijedi solo koji u cijelini izvode dva alt saksaofona, na početku unisono, a od 18. takta pretežito u razmaku intervala *terce*. U transkripciji *solo* započinje u dionici čela koji imitira tamni ton alt saksofona, zatim se u 18. taktu uključuje E-brač koji svira melodiju u oktavi u kojoj najbolje zvuči. U 28. taktu *solo* umjesto E-brača, preuzimaju prvi i drugi Brač jer melodija prelazi u oktavu u kojoj oni najbolje zvuče. U isto vrijeme flauta i oboa upotpunjuju solo melodiju skokovitim upadima u drugoj i trećoj oktavi, te dionice preslikavaju bisernice. Gudači tvore „ritam sekciju" koju preslikava dionica bugarije. Od 37. do 52. takta jasno se čuje kontrasti limenih puhača (rog, dvije trube, trombon i tuba) i gudača. U transkripciji isti kontrast čine tri brača, E-brač i čelo u odnosu na bisernice. Od 53. do 68. takta *solo* dionicu ima harmonika, koja ja zamijenjena solo bisernicom. Taj solo ponavljaju gudački instrumenti (dvije violine i viola) uz flautu i obou od 64. do 85. takta, a u isto vrijeme dva roga i violončelo stvaraju kontrast svojom razvijenom melodijom pod *legato* lukom. U transkripciji solo ponavljaju tri bisernice, dok melodiju roga i violončela sviraju tri brača i E-brač. Dionica prve bisernice napisana je na dva načina iz razloga što prva violina svoj dio svira u drugoj oktavi, ali na bisernici je to vrlo zahtjevno za izvesti, stoga je ponuđena alternativa s oktavom niže. Od 85. do 100. takta u potpunosti jednako se ponavlja dio iz 37. do 52. takta. Završni dio je *solo* dionica s početka skladbe koja se ponavlja u dionicama gudača, uz dva alt i tenor saksofona, dva trombona, dvije trube i dvije tube. U transkripciji taj dio sviraju svi instrumenti osim berde, bugarije i prve bisernice, u tom slučaju prva bisernica svira skokovite motive s početka skladbe kako bi pridonijela poletnom karakteru skladbe. Berda u kompletnoj partituri preslikava kontrabas, a bugarija tvori ritam koji preslikava tamburin uz potrebnu harmonizaciju. Transkripcija je napisana na način koji ne narušava karakterni smisao skladbe.

5. ZAKLJUČAK

Pokazalo se da je tamburaški orkestar idealan tumač Šostakovičevog orginala. Kako bi skladba bila što kvalitetnije izvedena autor je omogućio alternativna rješenja za tehnički zahtjevnija mjesta. Transkripcija je namjenjena tamburaškim orkestrima svih uzrasta, bilo da se radi o profesionalnom, amaterskom ili školskom. Partitura je pisana prema standardima postavljenim na *Šokačkoj rapsodiji* [1]od strane HTO-a (Hrvatski tamburaški orkestar[2]), te ju to čini u potpunosti razumljivom za svakog pojedinog svirača. Ovaj rad pridonijet će razvitku tamburaške literature. Diplomirani glazbeni pedagog moći će koristiti ovaj aranžman u radu sa školskim tamburaškim orkestrom odnosno kao primjer orkestracije iz predmeta *Glazbena umjetnost* u srednjim školama.

[1] Šokačka rapsodija je projekt Društva za promicanje hrvatske kulture i baštine *Šokadija* iz Zagreba, koje od 2006. godine svake godine organizira koncerte tamburaškog orkestra od 100 tamburaša.
[2] *Upute za svirače hrvatskog tamburaškog orkestra* je standardizirani pravilnik u tamburaškom svijetu glazbe u kojem pišu oznake i načini izvođenja istih. Primjerice, oznaka za najmanju notnu vrijednost koja se trza.

6. LITERATURA

Andreis, J. (1989), Povijest glazbe III. Zagreb: Školska knjiga

Žmegač, V. (2009), Majstori europske glazbe. Zagreb: Matica hrvatska

Obradović, A. (1978), Uvod u orkestraciju, Univerzitet umetnosti: Beograd

7. SAŽETAK

Rad na prirđivanju stavka *Lirski valcer* iz Jazz suite br. 2 za simfonijski orkestar Dmitrija Šostakoviča za izvedbu tamburaškog orkestra.

Ključne riječi: tamburaški, Šostakovič, valcer, prirđivanje, tamburaški.

8. PRILOZI

PRILOG 1

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

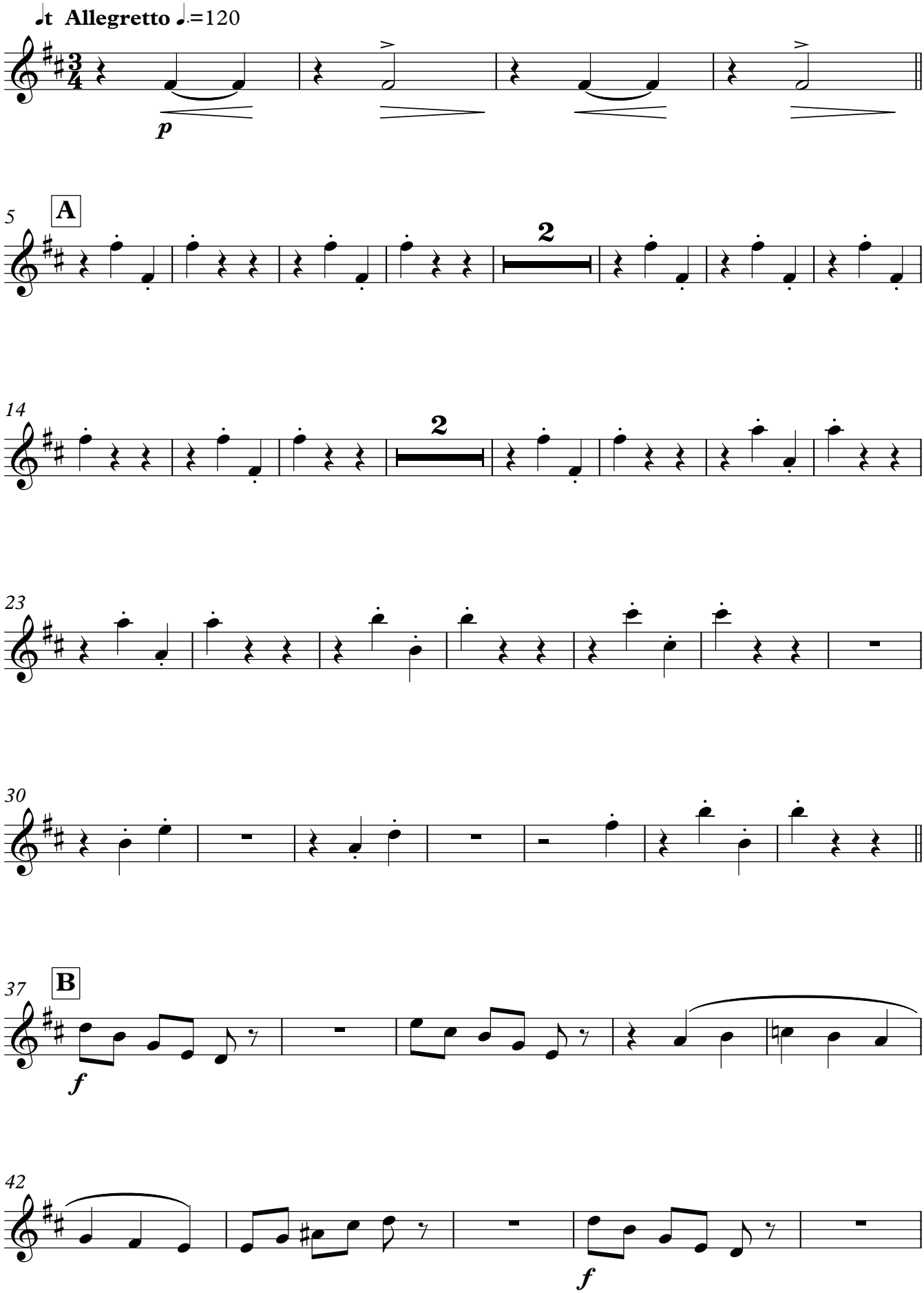

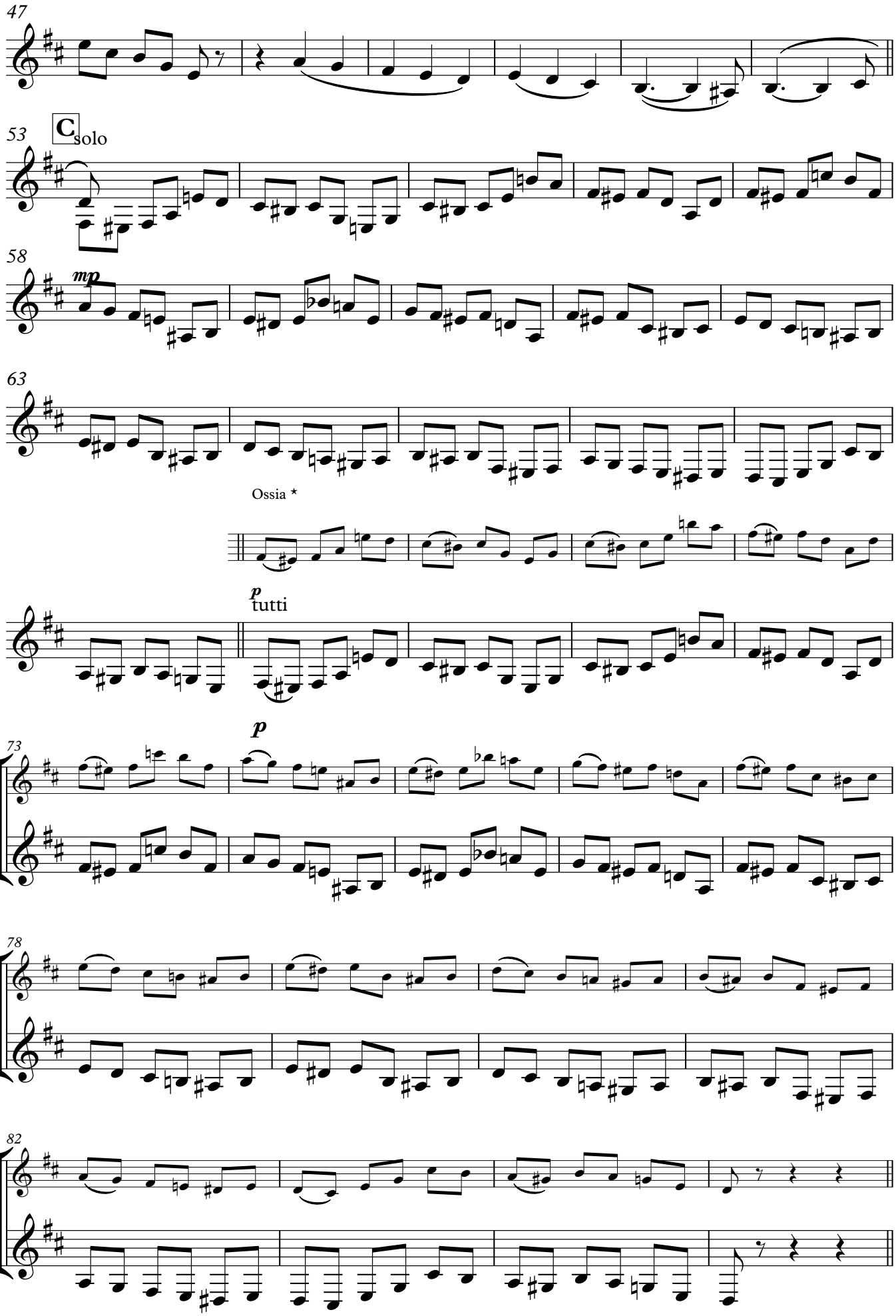
47
53
C
solo
58
mp
63
Ossia *
p
tutti
73
p
78
82

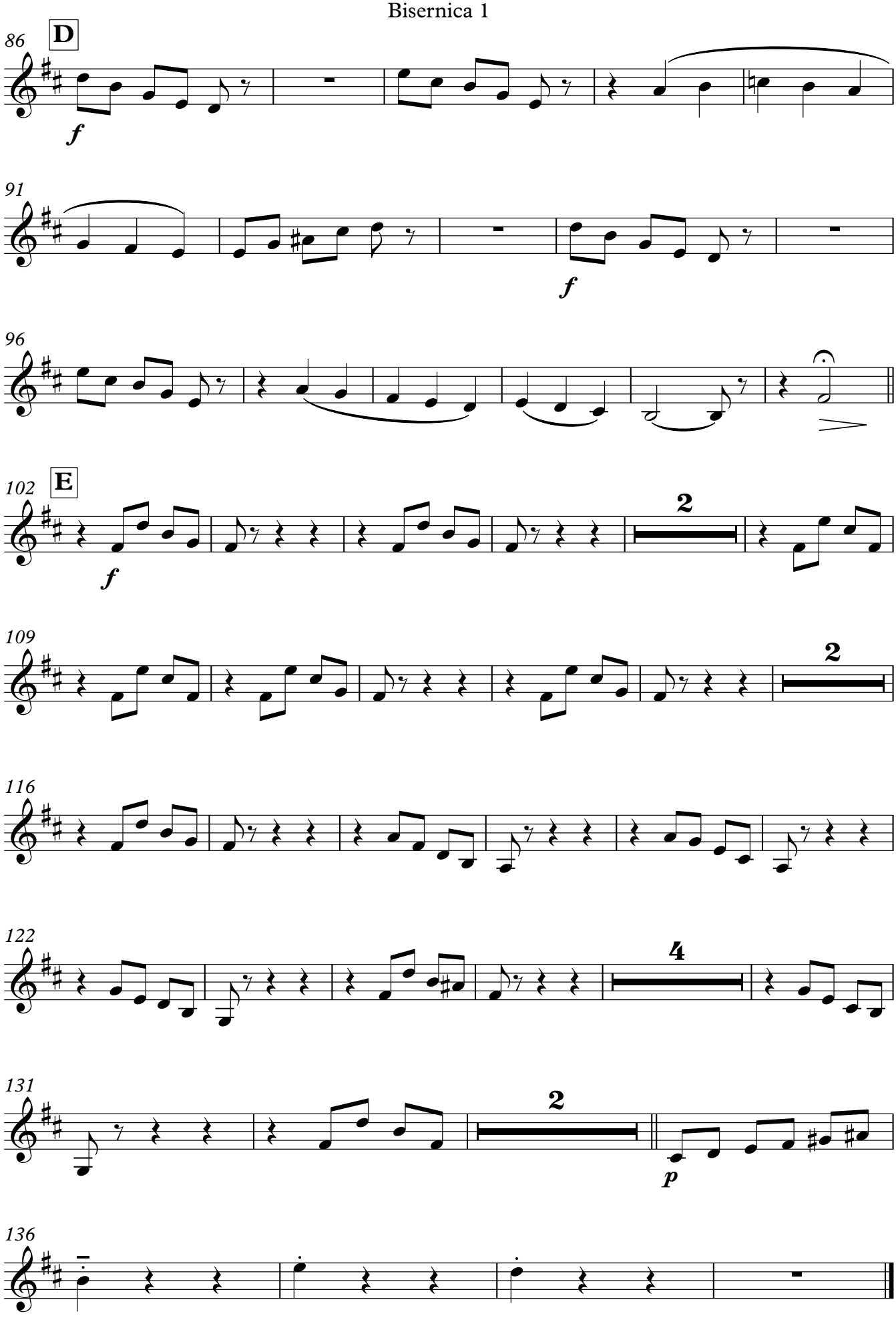
86
D
f
91
f
96
102
E
f
2
109
2
116
122
4
131
2
p
136

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

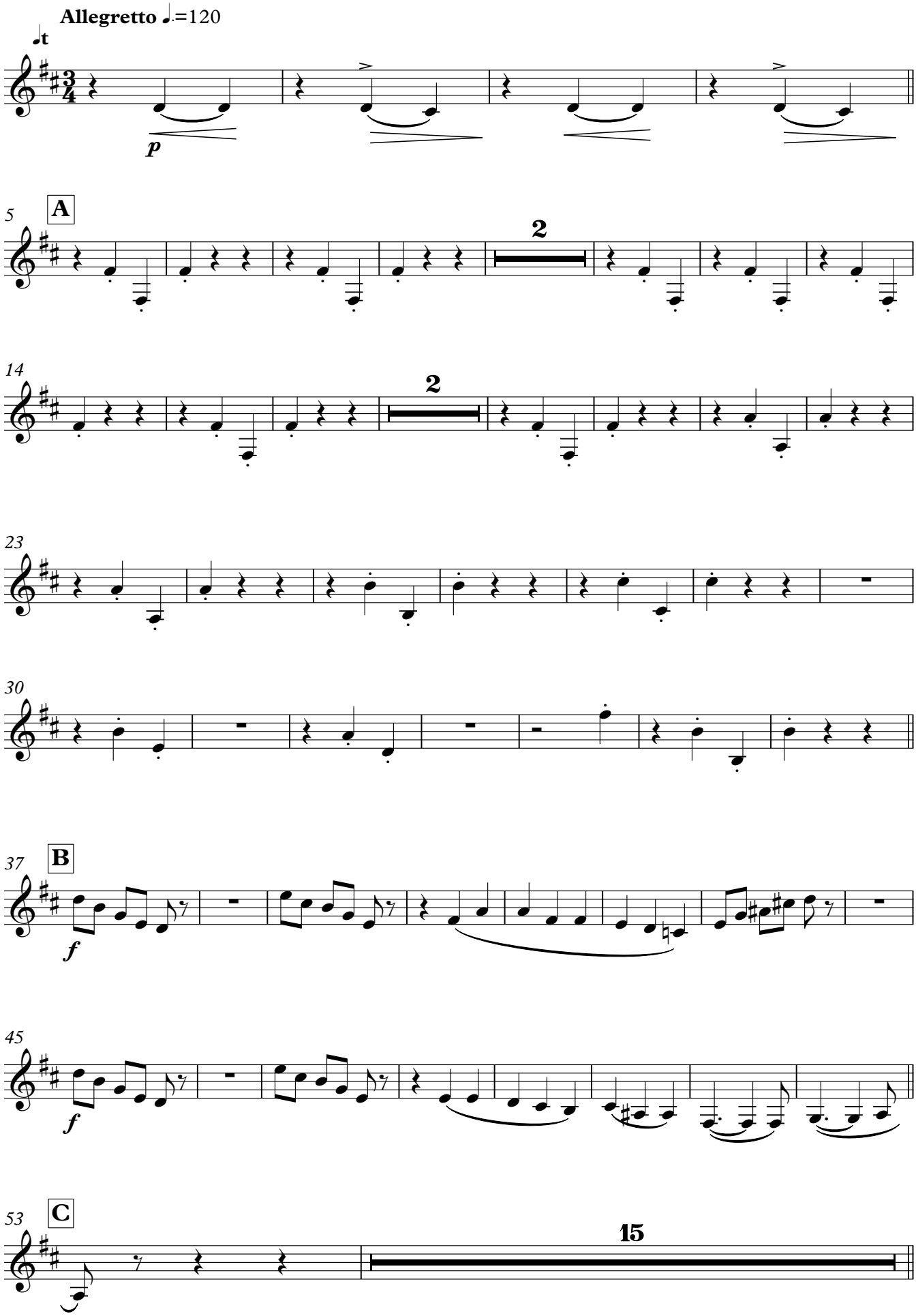

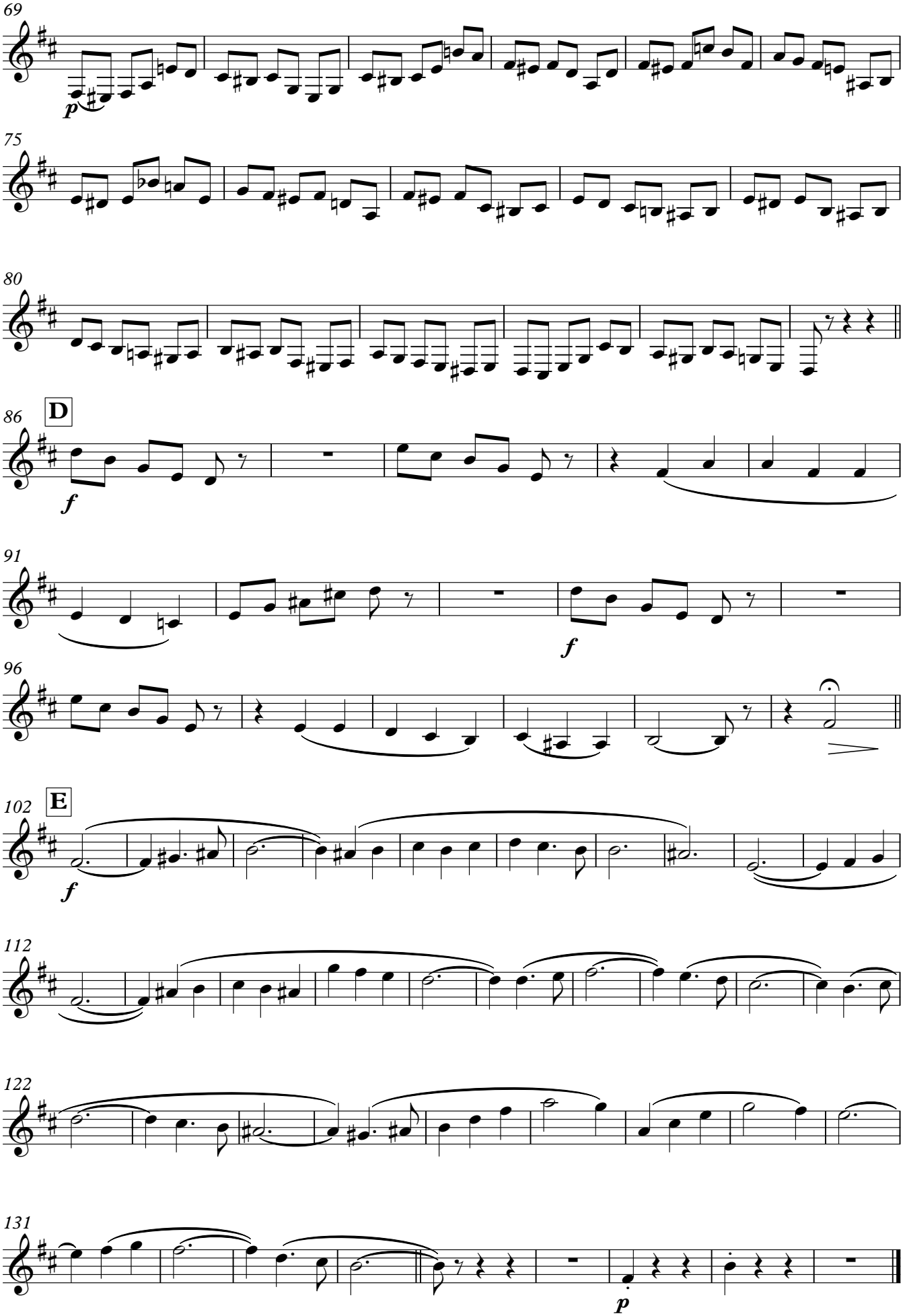
69
p
75
80
86
D
f
91
f
96
102
E
f
112
122
131
p

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

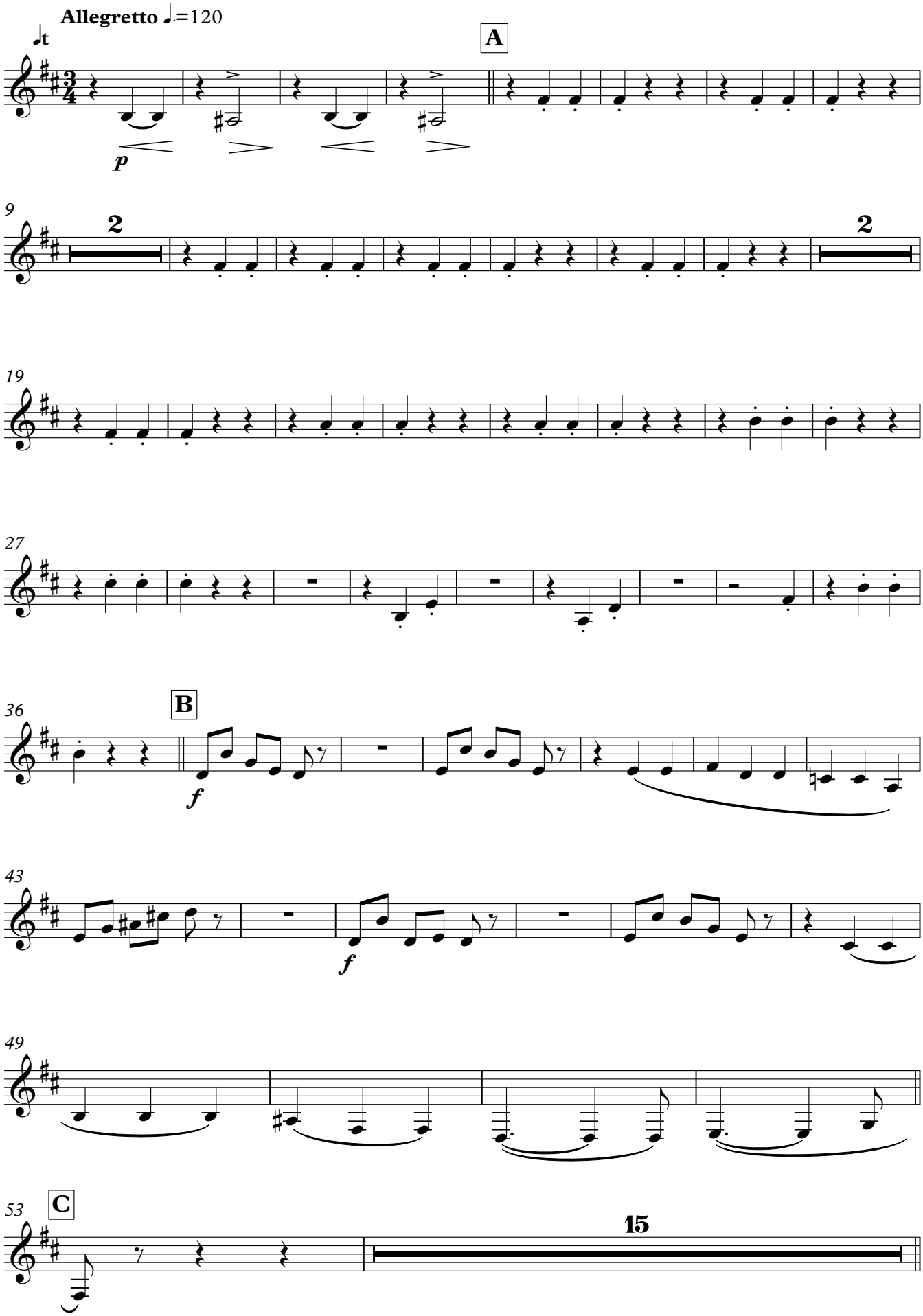

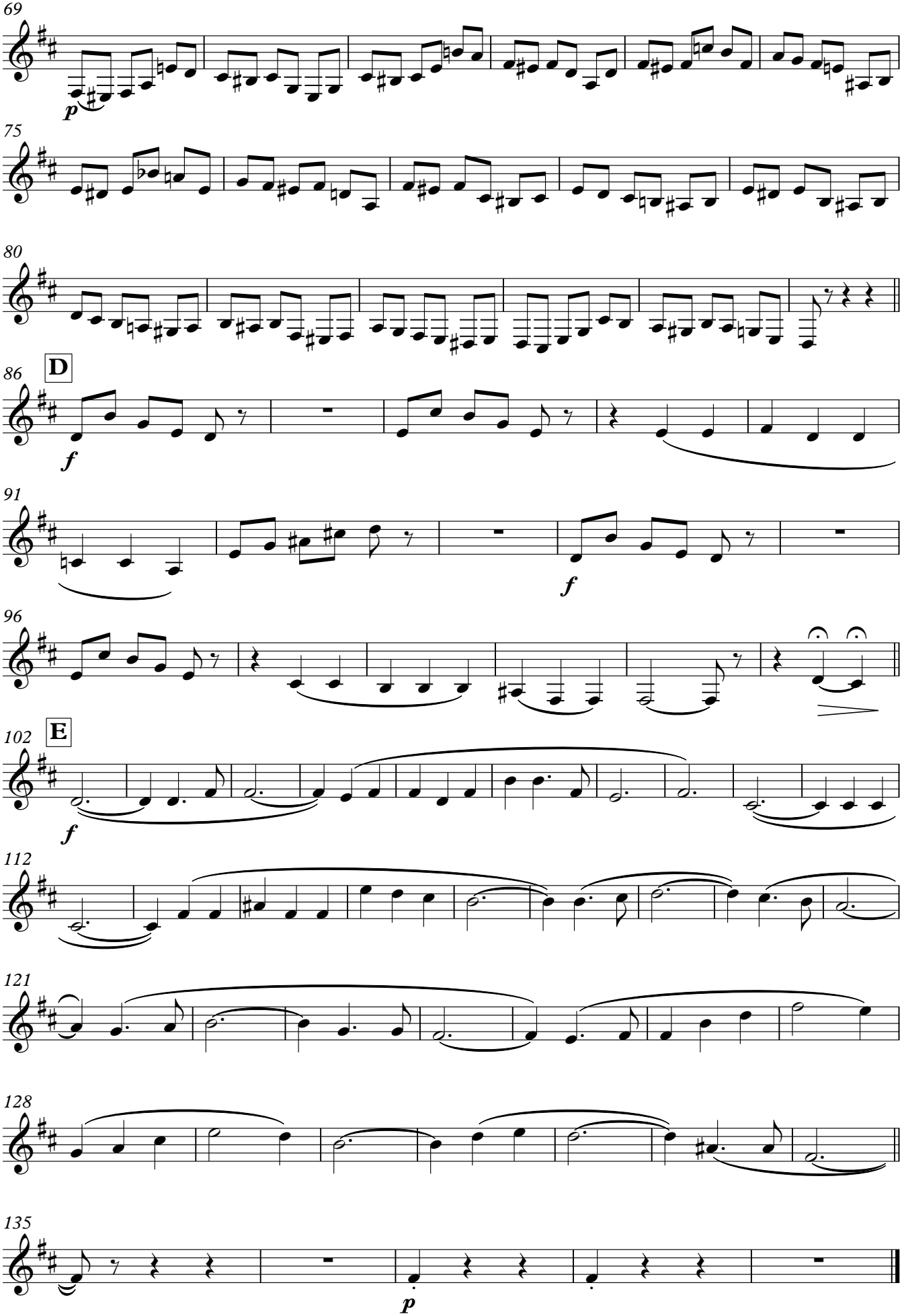
69
p
75
80
86
D
f
91
f
96
102
E
f
112
121
128
135
p

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

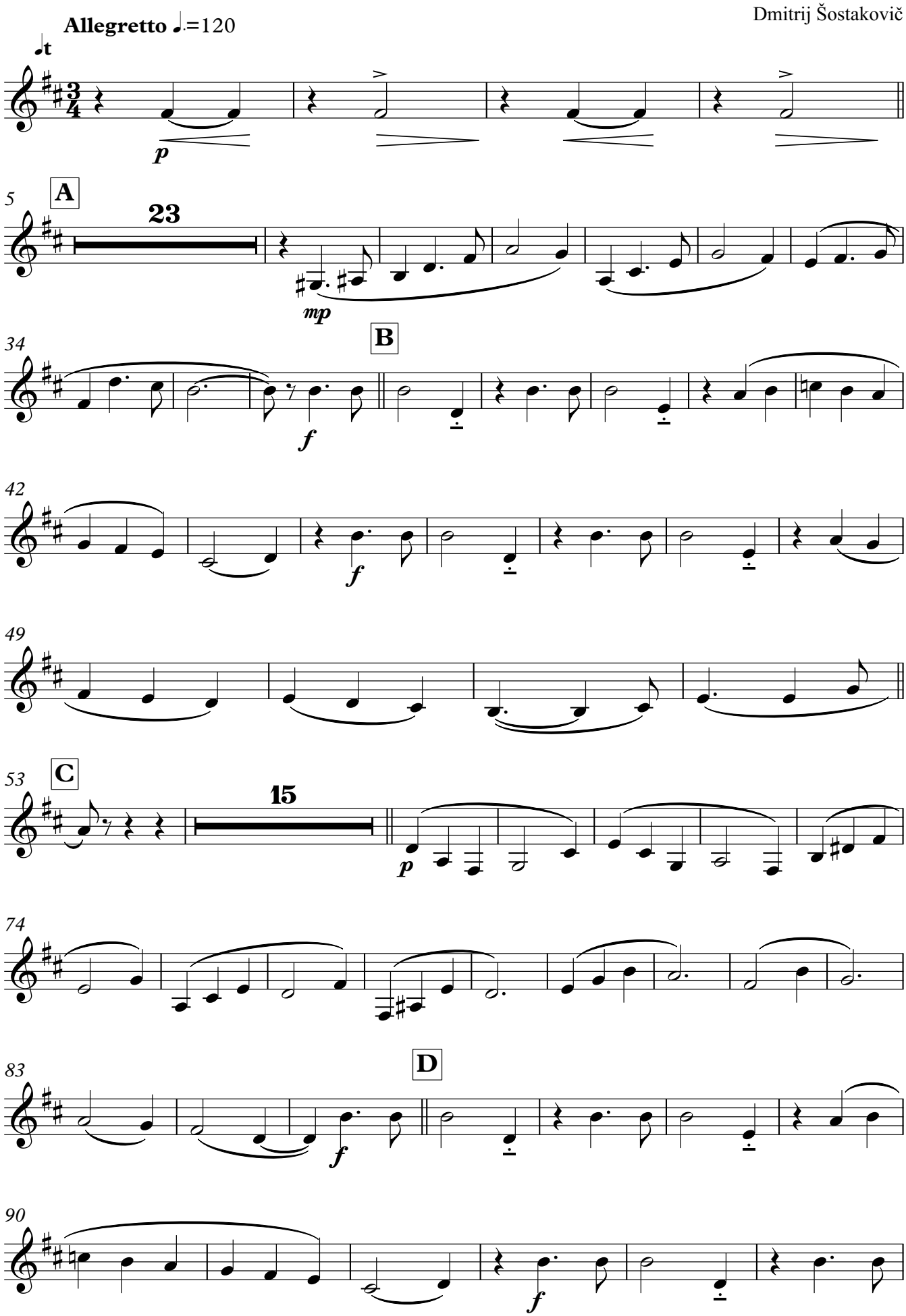

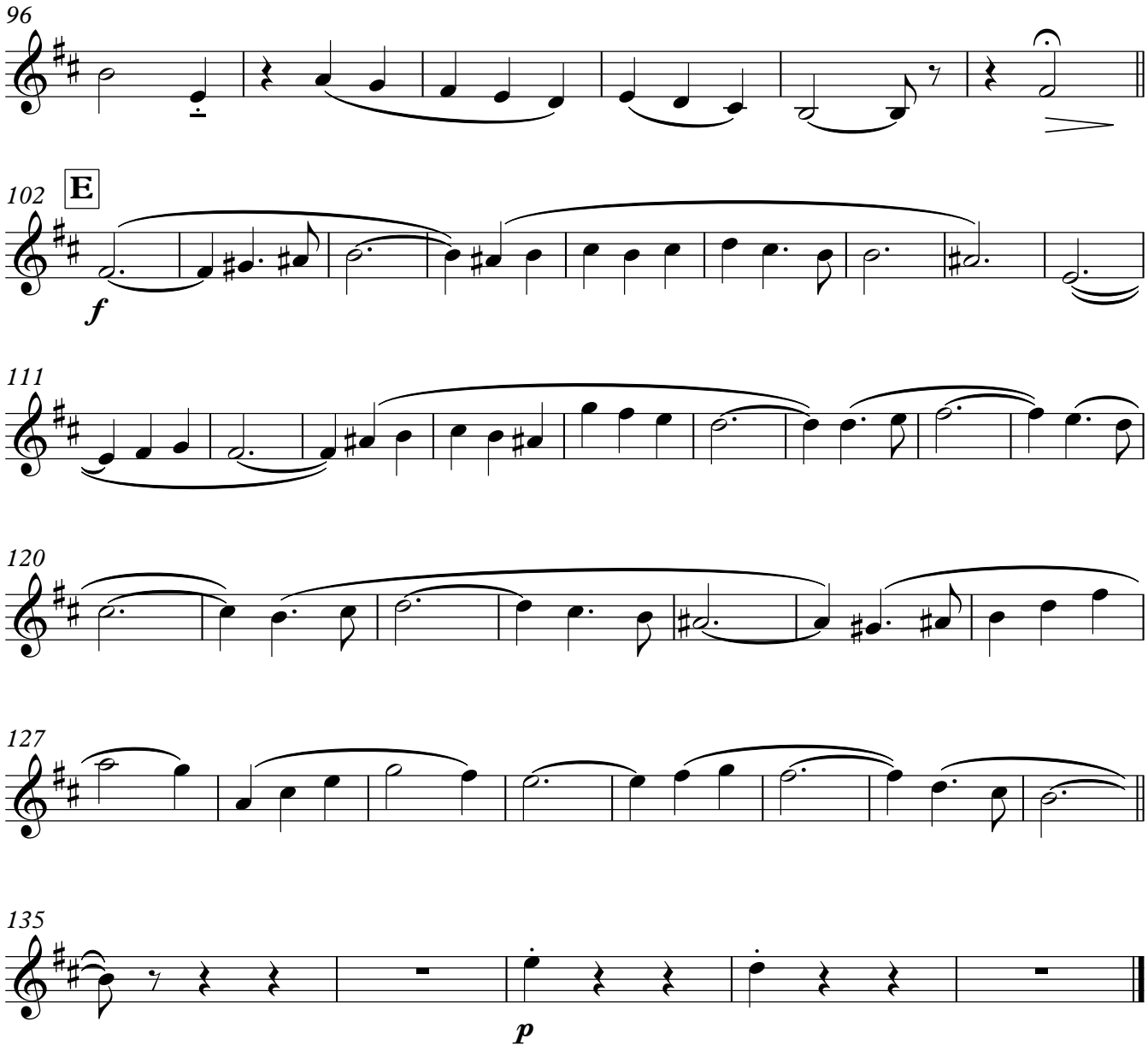
96
102
E
f
111
120
127
135
p

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

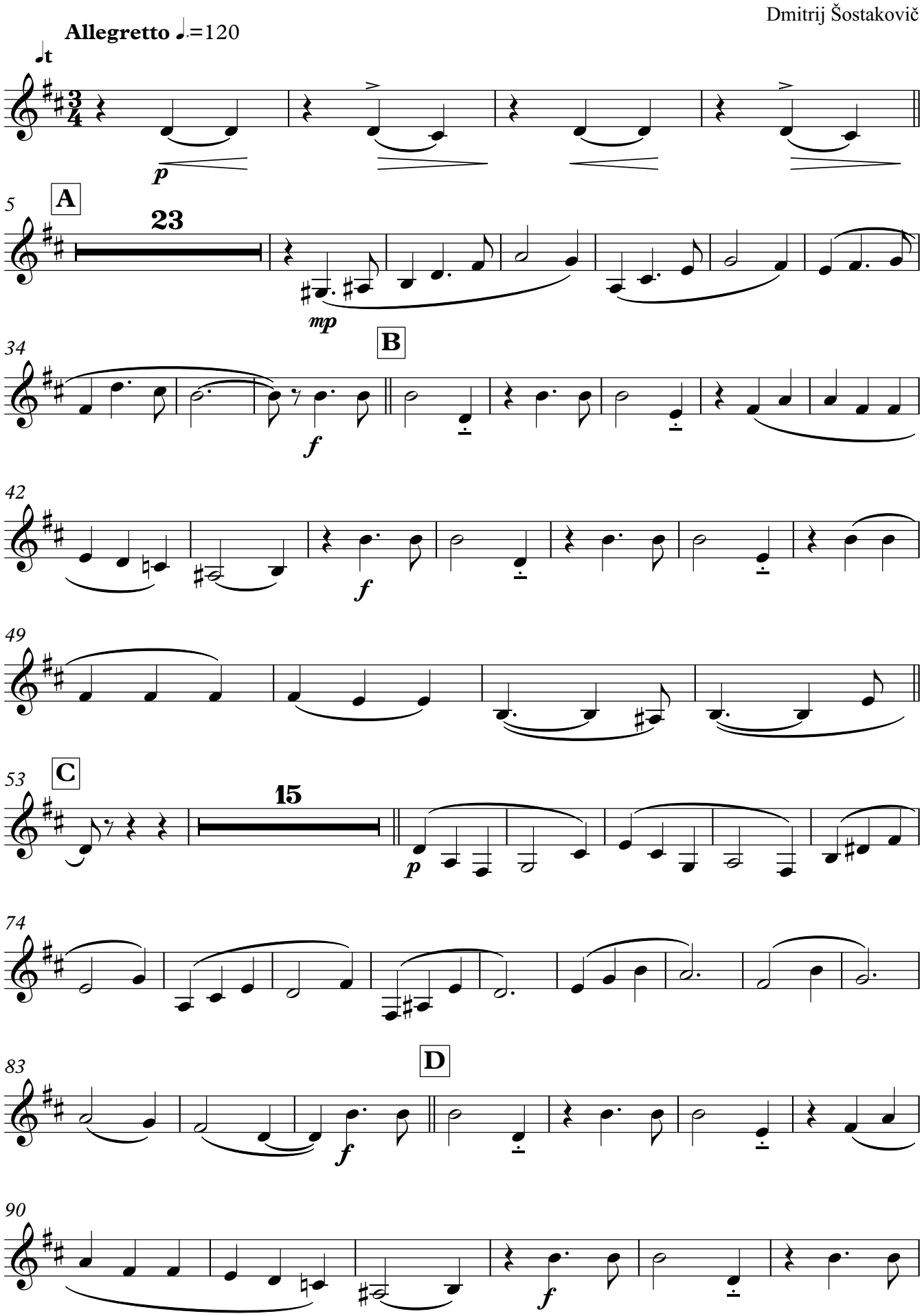

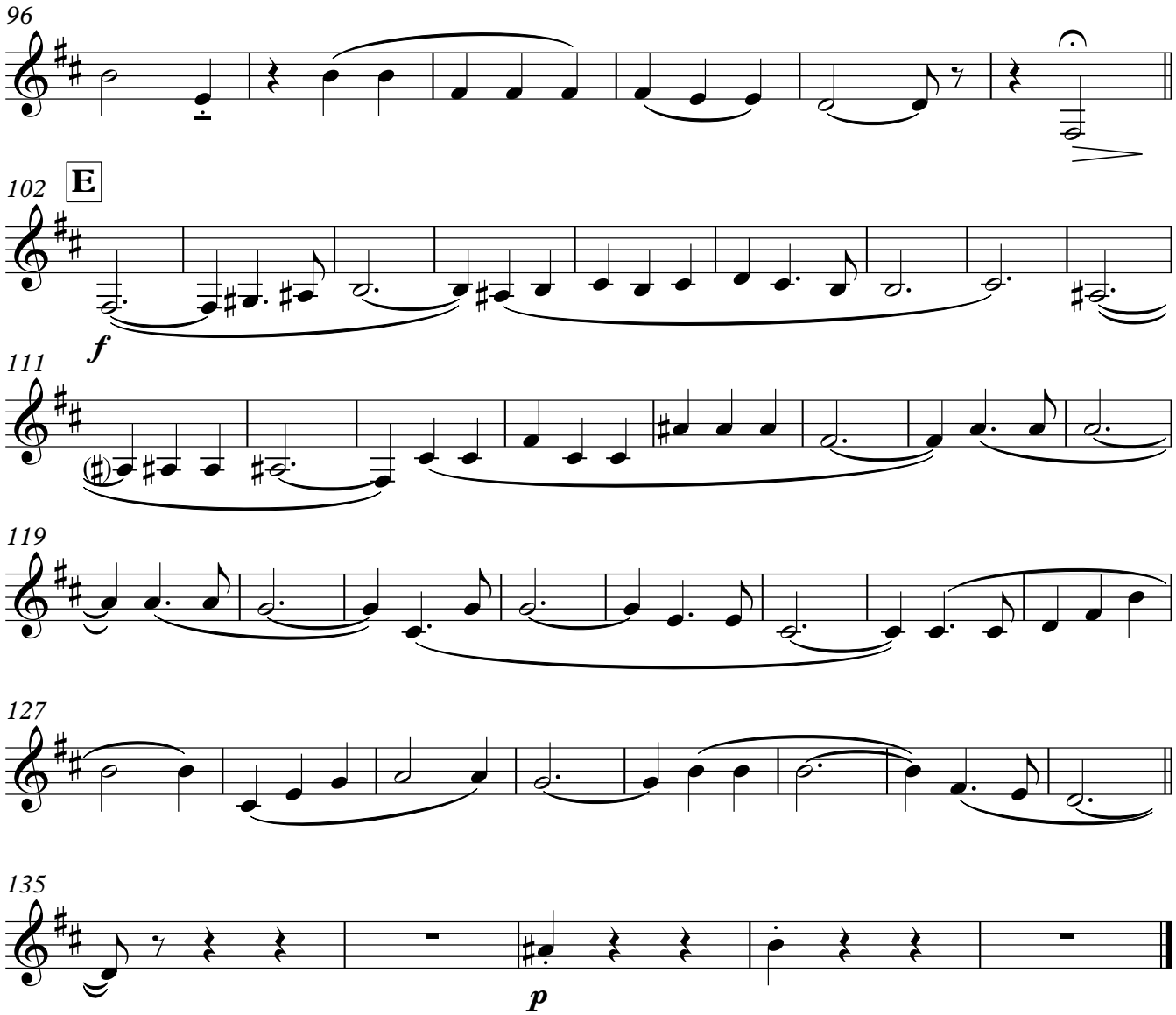
96
102
E
f
111
119
127
135
p

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

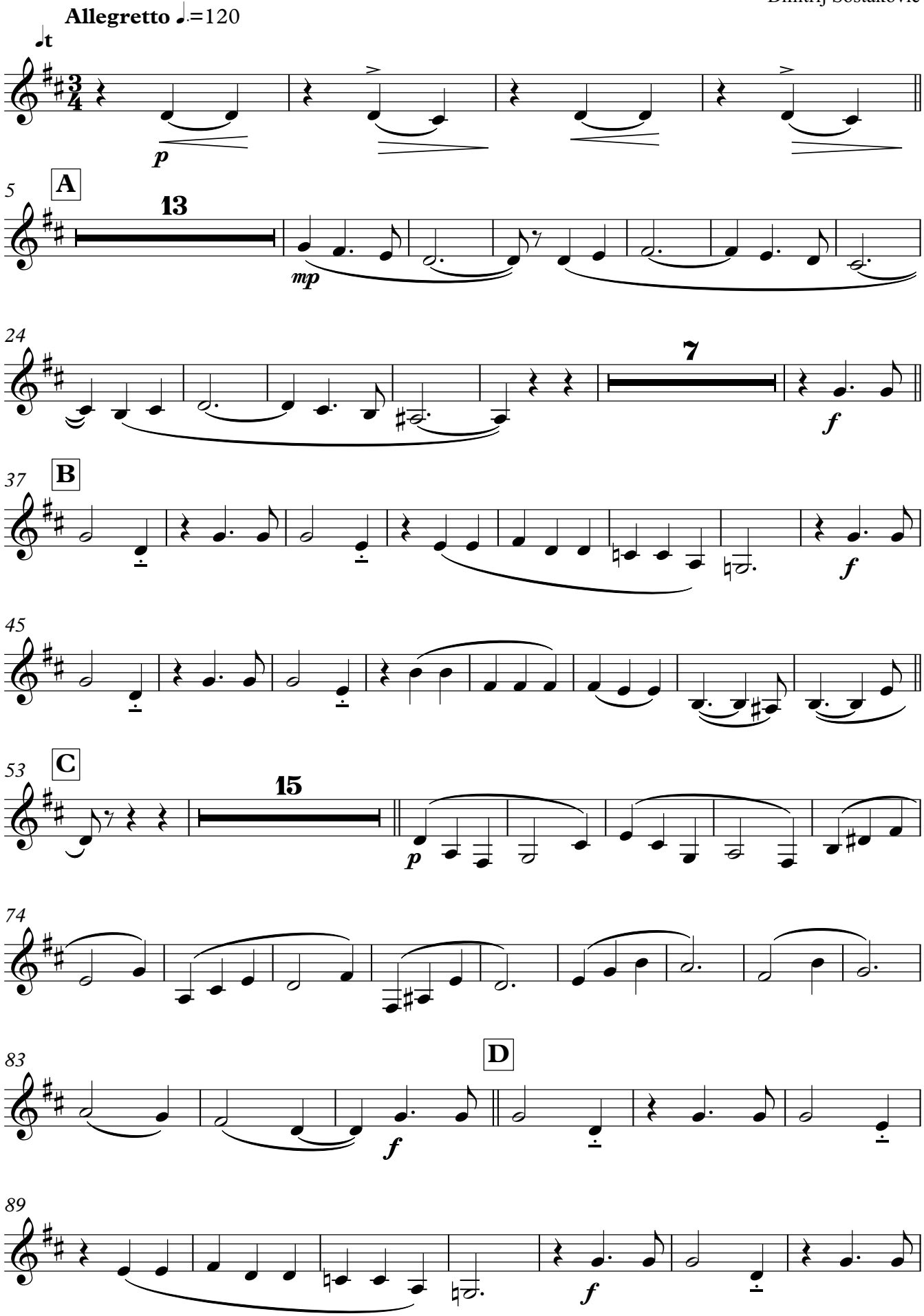

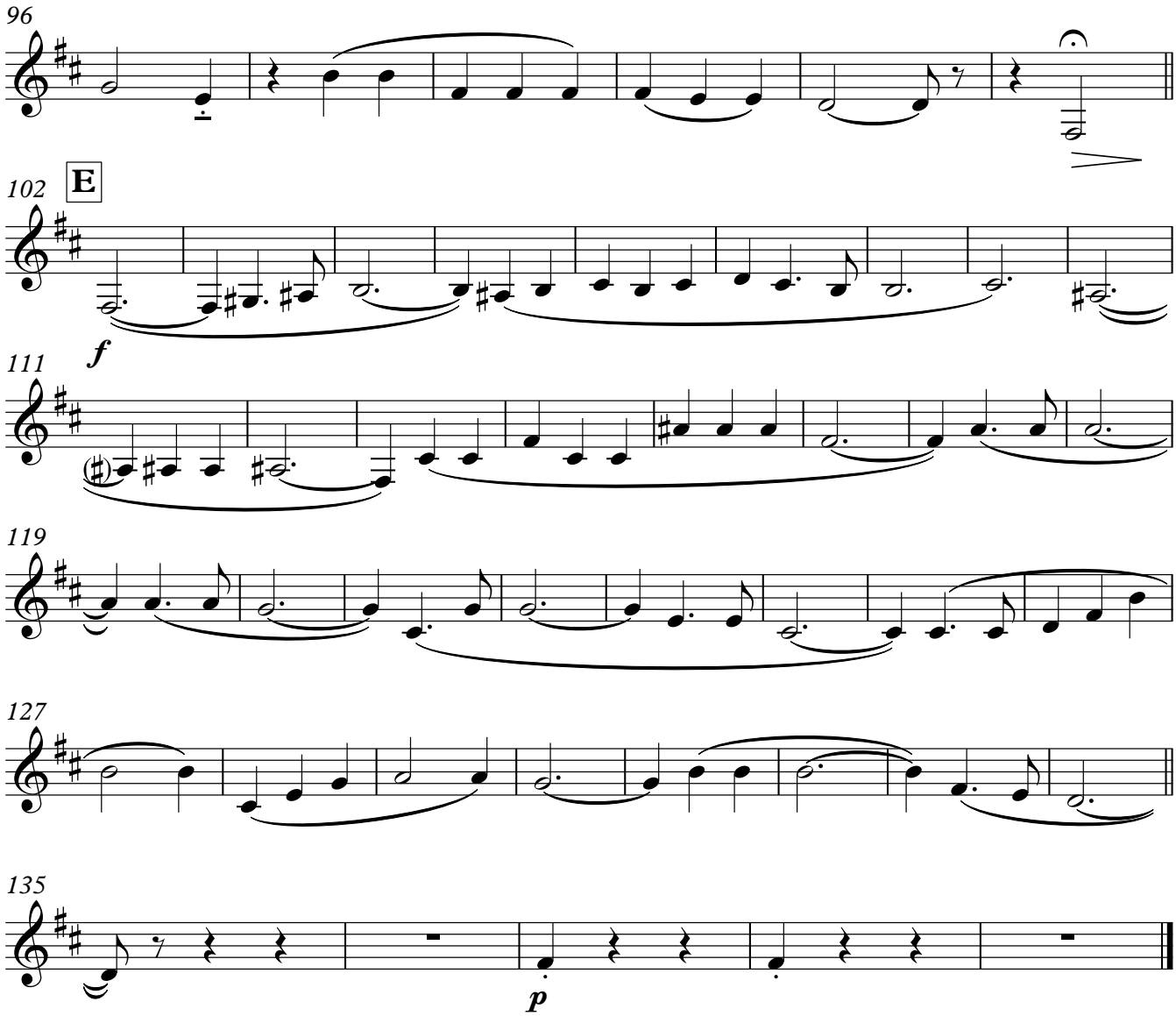
96
102
E
f
111
119
127
135
p

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

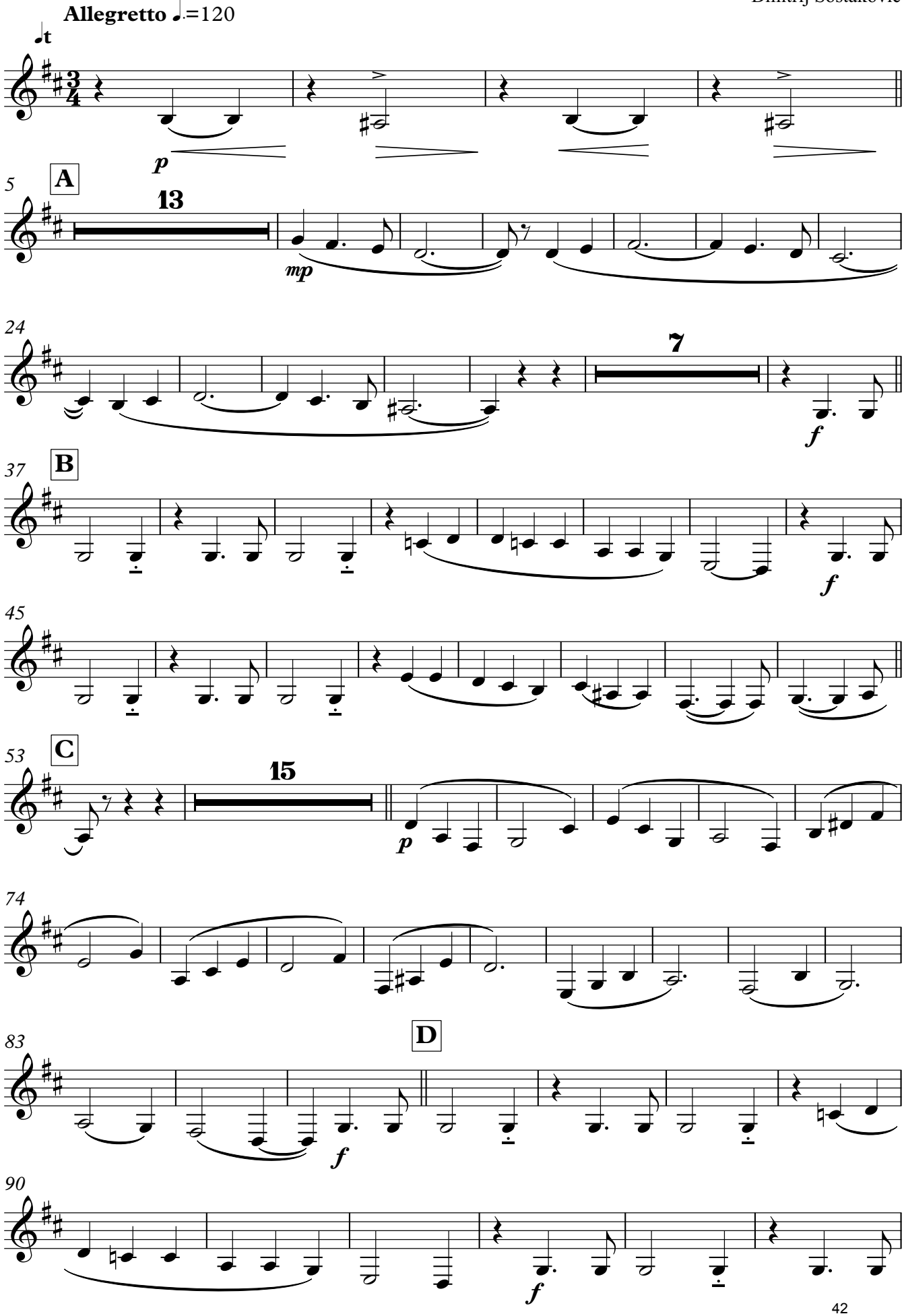

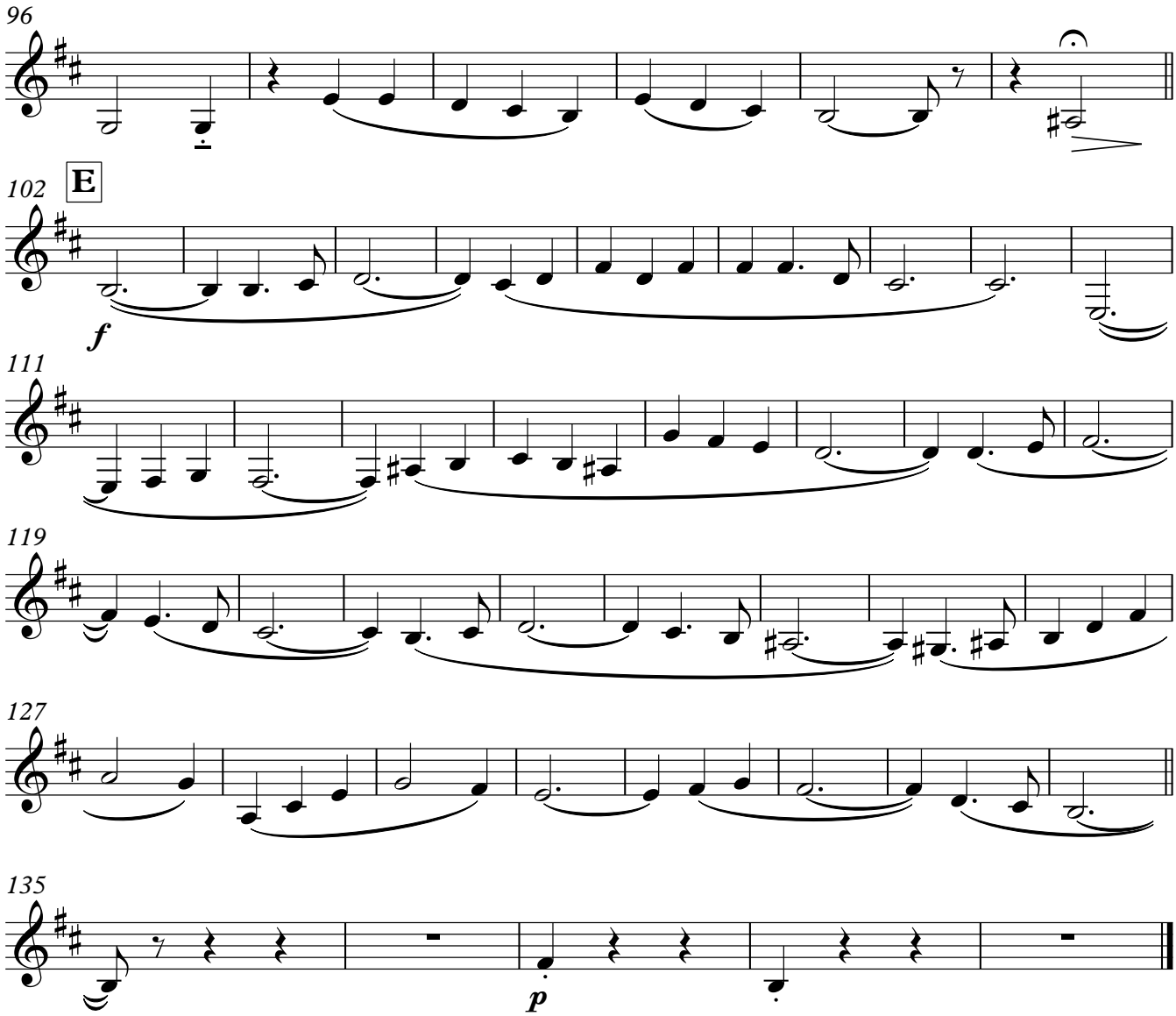
96
102
E
f
111
119
127
135
p

J elo

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

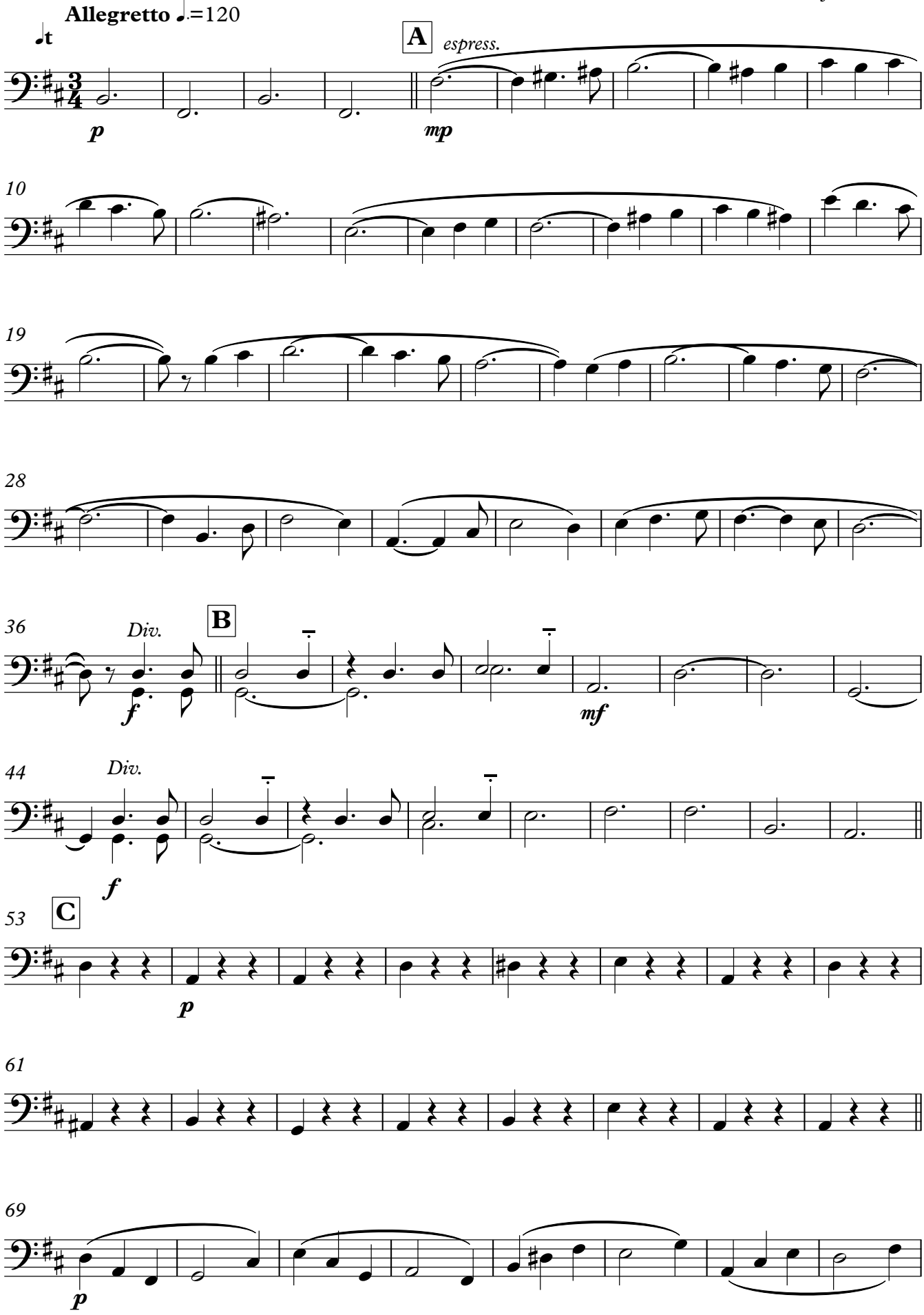

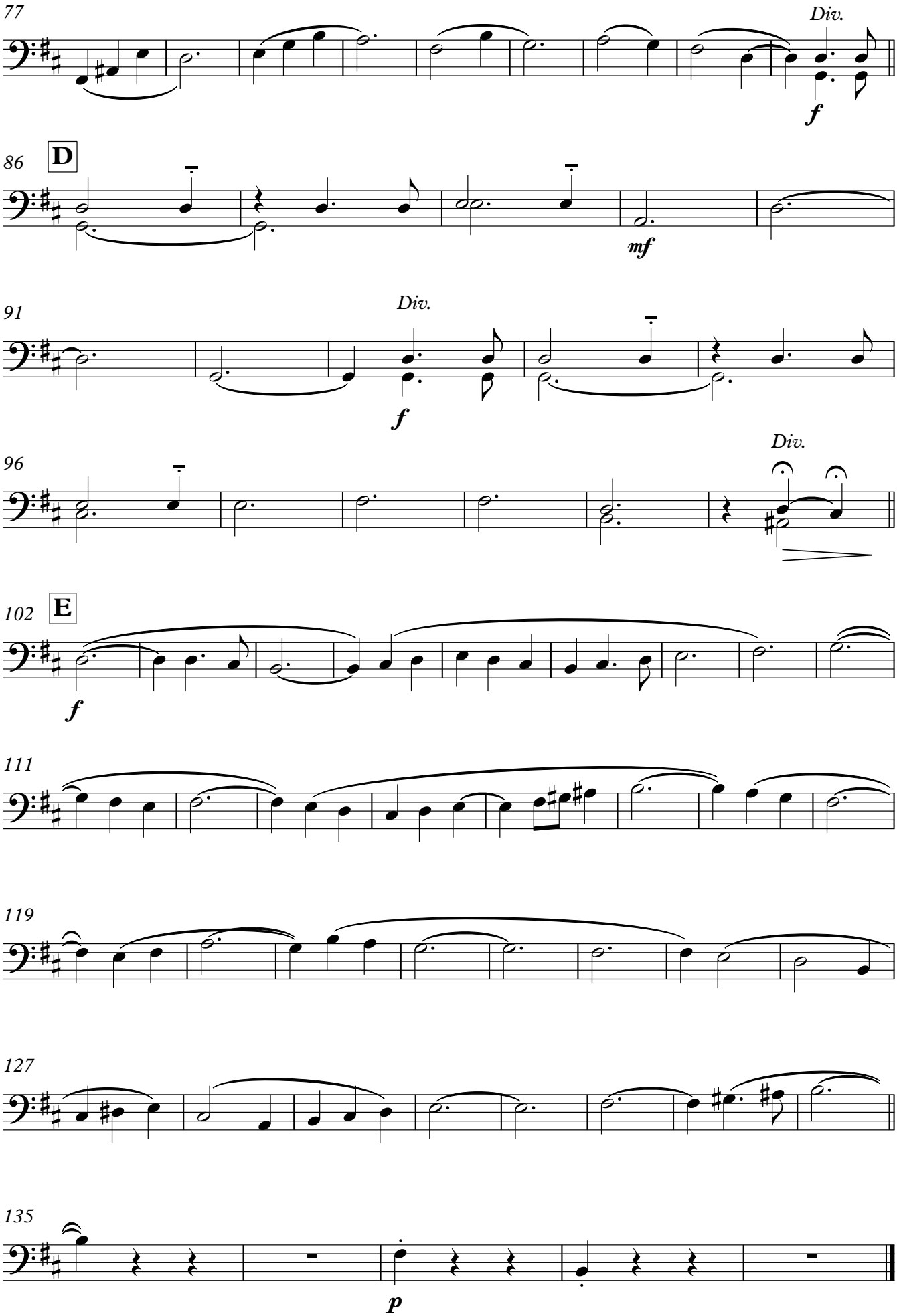
77
Div.
f
86
D
mf
91
Div.
f
96
Div.
102
E
f
111
119
127
135
p

Bugarija

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

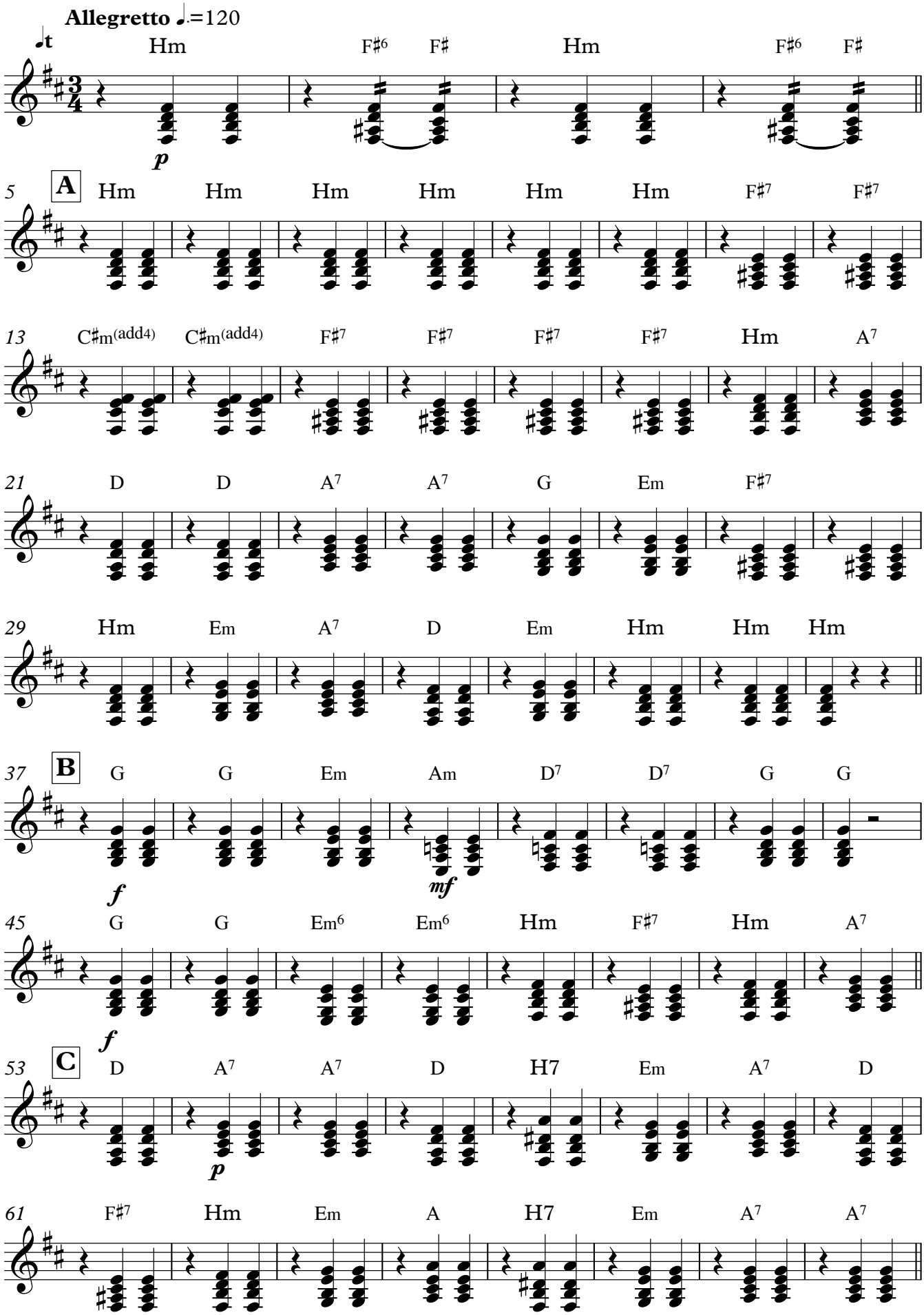

Bugarija

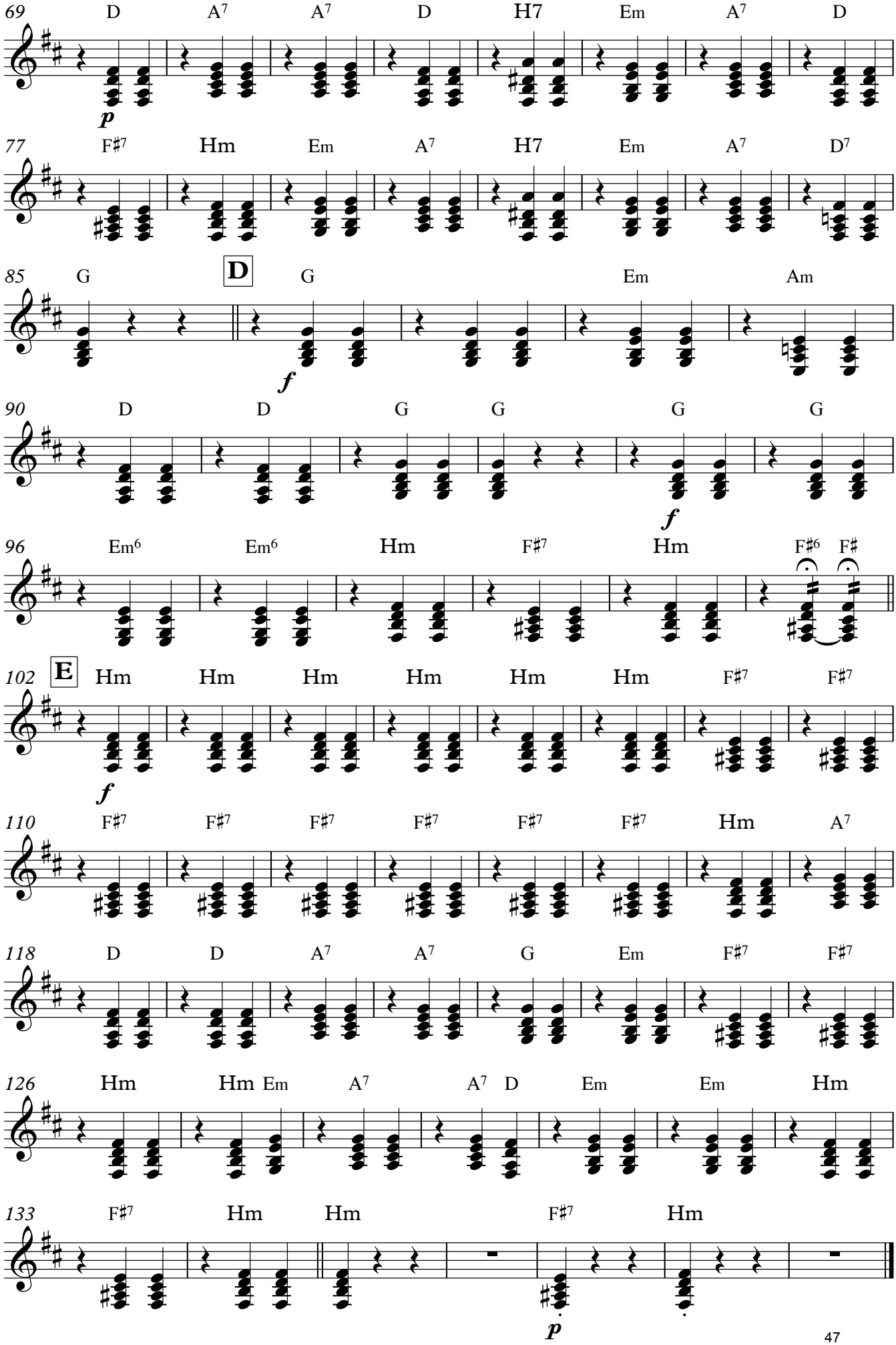
69 D A7 A7 D H7 Em A7 D
p
77 F#7 Hm Em A7 H7 Em A7 D7
85 G D G Em Am
f
90 D D G G G G
f
96 Em6 Em6 Hm F#7 Hm F#6 F#
102 E Hm Hm Hm Hm Hm Hm F#7 F#7
f
110 F#7 F#7 F#7 F#7 F#7 F#7 Hm A7
118 D D A7 A7 G Em F#7 F#7
126 Hm Hm Em A7 A7 D Em Em Hm
133 F#7 Hm Hm F#7 Hm
p

Berde

Lirski valcer

Dmitrij Šostakovič

Allegretto ♩.=120

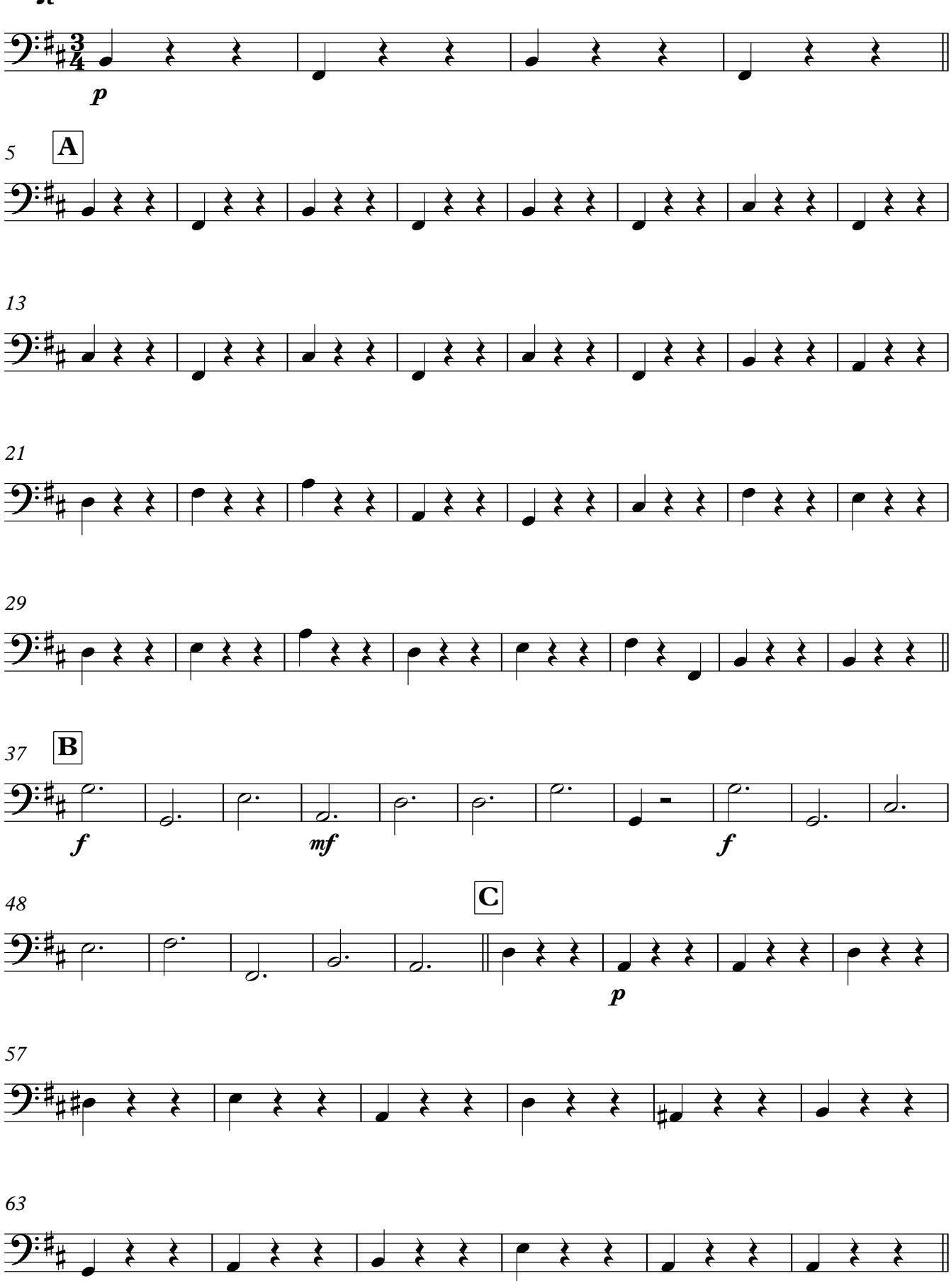

69

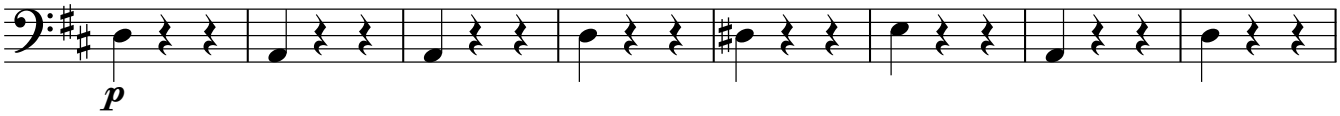

77

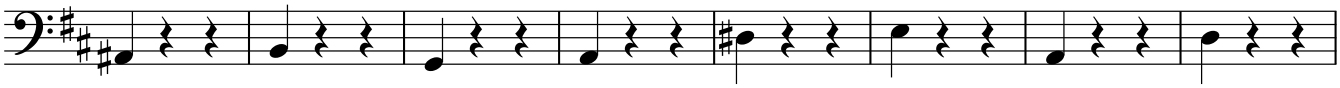

85

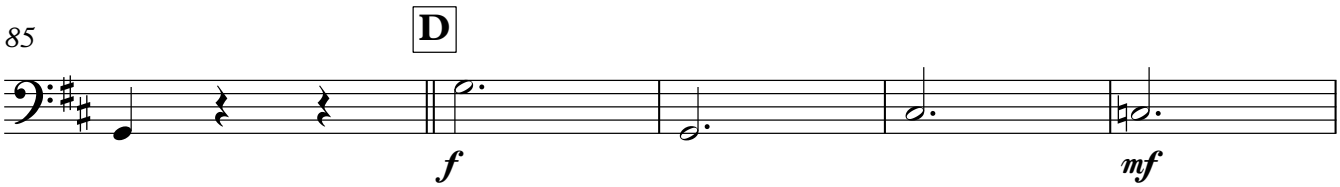

90

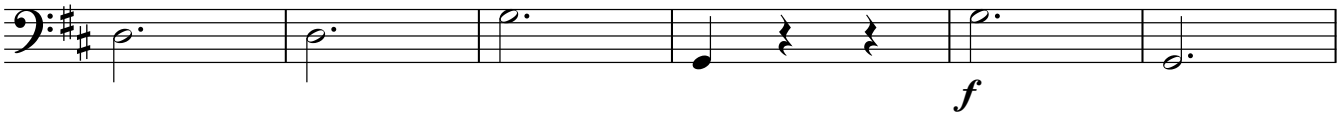

96

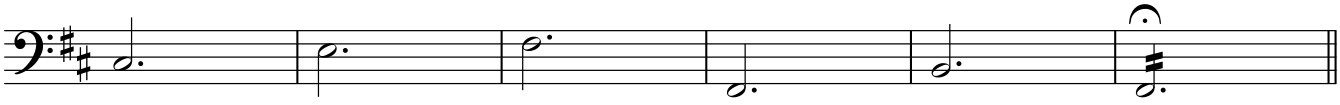

102

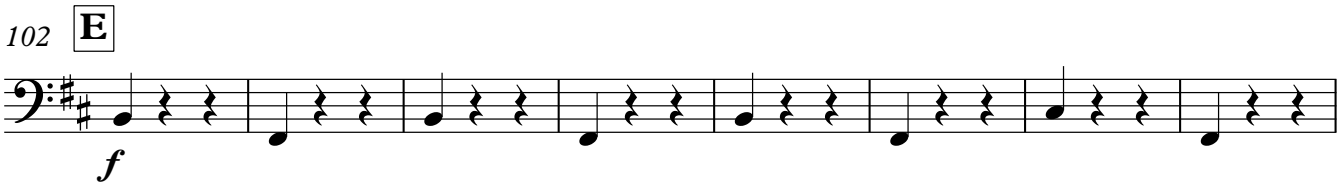

110

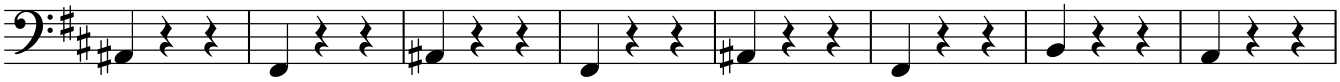

118

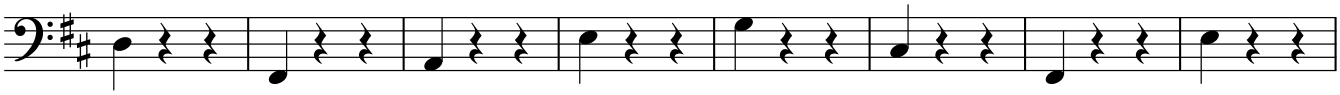

126

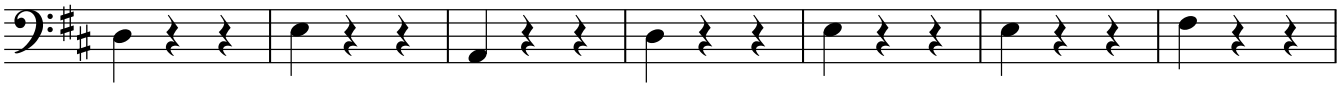
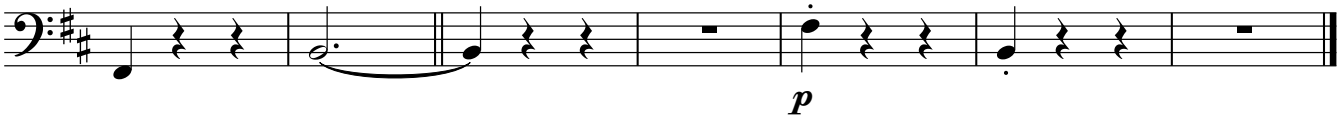
133